

BUDSJETT 2023

ØKONOMIPLAN 2023 – 2026

FOR SNÅASEN TJÆLTE/SNÅSA KOMMUNE

Kommunedirektøren sitt forslag 15.11.22.

Innhold

BUDSJETT 2023	1
1. SAMMENDRAG	5
1.1. Rullering av årsplan og budsjett	5
1.2. Hovedtrekk i kommunedirektørens budsjettforslag	6
2. VIKTIGE KOSTRATALL	8
2.1 Om KOSTRA	8
2.2. Finansielle nøkkeltall	9
Brutto driftsutgifter, kr. pr. innbygger.....	9
Brutto driftsinntekter, kr. pr. innbygger	9
Brutto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	9
Netto driftsutgifter, kr. pr. innbygger	9
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	9
Frie inntekter, kr. pr. innbygger	9
Netto lånegjeld, kr. pr. innbygger	9
2.3. Prioritering	11
2.5. Dekningsgrader og betalingssatser	12
3. FOLKETALLSUTVIKLING OG PROGNOSE	13
3.1. Framskriving av befolkningsutvikling	13
3.2. Utvikling 2012-2030 for noen aldersgrupper	14
3.3. Forventet utvikling i kostnader knyttet til demografiendringer	15
4. KOMMUNEPLAN FOR SNÅSA KOMMUNE	16
5. UTVIKLING I FRIE INNTEKTER	17
5.1. Statsbudsjettet 2023.....	17
5.3. Momenter med særskilt fordeling i statsbudsjettet	18
5.4. Konsekvenser for Snåsa kommunene	18
5.5. Skjønnsmidler.....	20
5.6 Skatt på inntekt og formue (og inntektsutjevning).....	21
5.7. Rammetilskudd og skatteinntekter	21
5.8. Eiendomsskatt	22
6. FINANSINNTEKTER OG FINANSUTGIFTER	23
6.1. Forutsetninger.....	23
6.2. Langsiktig lånegjeld	23

6.3. Sammendrag finansområdet 2023 – 2026	24
7. BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT	25
7.1. Bevilgningsoversikt drift	25
7.2. Utviklingen i netto driftsresultat 2023-2026	26
8. DRIFTSBUDSJETT 2023 – 2026.....	26
8.1. Forutsetninger.....	26
8.1.1 Prisvekst	26
8.1.2 Lønnsvekst	27
8.1.3 Kommunale avgifter og gebyrer	27
8.2. Kostnadsreduserende tiltak	27
8.2.1 Reetablering av samlokalisering av personell Pleie og omsorgstjenesten:	27
8.2.2 Reduksjon i energikostnader.	28
8.2.3 Kostnadsreduserende tiltak skoledrift Snåsa skole	28
8.2.4 Kostnadsreduserende tiltak Snåsa barnehage.....	28
8.3. Nye tiltak	29
8.3.1 Politisk -Valg (kommunevalg)	29
8.3.2 Sentraladministrasjonen – MOT (Samfunns-MOT)	29
8.3.3 Sentraladministrasjonen – utvidelse av kommunesamarbeidet innen IKT.	30
8.3.3 Snåsa barnehage – matservering	30
8.3.4 Pleie og omsorgstjenesten - Demenskoordinator	30
8.3.5 Pleie og omsorgstjenesten – Prosjekt «Ny turnusordning».....	31
8.3.8 Familiesentralen - Oppstart Helseplattformen	31
8.3.9 Familiesentralen (NAV) ønske om økt stillingsandel knyttet til integreringsarbeid mot minoritetsfamilier.....	31
8.3.10 Utviklingsenheten – videreføring av prosjektet «møteplass alle sammen»	31
8.3.11 Utviklingsenheten – ekstra 20% stillingsressurs i tilknytning til Kulturskolen	32
8.3.12 Ny taksering knyttet til eiendomsskatt	32
8.4. Budsjettrammer 2023 per ansvar.....	33
9. INVESTERINGSBUDSJETT 2023 - 2026	41
9.1. Økonomiske rammer	41
9.2. Investeringsprosjekt 2023- 2026	42
9.2.1 Investeringer sentraladministrasjonen:.....	42
IKT INVESTERINGER.....	42
9.2.2 Investering Pleie og omsorg.....	42
Velferdsteknologi	42
9.2.3 Investeringer innenfor Snåsa kirke/Snåsa menighetsråd.....	42
OPPRUSTING AV KIRKER OG KIRKEGÅRDER	42

9.2.4 Investering kommunale eiendommer	43
9.2.5 Oppgradering av kommunale uteområder og leikeplasser.	44
9.2.6 Investering i tilknytning til kommunale veier	44
9.2.6 Investering i tilknytning til VAR området	44
9.2.7 Startlån 2023	44
9.2.8 Behov for styrking av egenkapital i KLP	44
9.3. Bevilgningsoversikt investering	45
Investeringsbudsjett 2023, økonomiplan 2023-26	45
10. BRUK AV DISPOSISJONSFOND I BUDSJETT 2023 - 2026.	47

1. SAMMENDRAG

1.1. Rullering av årsplan og budsjett

De store endringene i norsk og internasjonal økonomi medfører sterk prisvekst og en mangedobling av rentenivået. Kommunen kom relativt sett godt ut av det i forhold til endringene i overføringene fra staten i forslag til Statsbudsjett, men hele økningen blir slukt av kostnadsøkningene. Prognosen for utviklingen i folketallet er heller ikke oppløftende, og redusert innbyggertallet med 10 personer siden 01.07.2022 er også med på å minske handlingsrommet betraktelig.

Til tross for dette er også enkelte lyspunkter. Virkningen av Coronapandemien er i ferd med å slippe taket, og virksomhetene er i så måte langt på veg mot mer «normale» tilstander. Dette selv om situasjonen fra mars 2020 nok fortsatt påvirke organisasjonen. Engasjerte medarbeidere, politikere og ikke minst innbyggere har i 2022 også vist stor entusiasmen og bidratt til at kommuneplanen sin samfunnsdel har gjenoppstått i ny drakt. Arbeidet med arealdelen er godt i gang, og vil nok kunne påvirke økonomiplanen en god del fra 2024 og utover i perioden. Et oppdatert planverk er en av forutsetningene for god styring og engasjement har innenfor stramme budsjetter bidratt til at den økonomiske «vinternatten» fra 2018 ble snudd. Kommunen har de tre siste årene oppnådd driftsmessig overskudd, men handlingsrommet har i hele denne perioden vært sterkt begrenset. Dette samtidig som de store byggeprosjektene med sykeheim og flerbrukshall, er blitt realisert. Det er derfor svært viktig at utviklingen av lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon videreføres, og det pågående arbeidet med revidering av kommuneplanen er en stor hjelp på veien. Både gjennom selve prosessen, og selvsagt når denne planen står klar til bruk. Administrasjonen har da et nytt godt verktøy for å kunne bidra til å styre organisasjonen bedre i retning av de mål som innbyggerne har blitt enige om. Arbeidet med å få utviklingene i målsetting til å gå i takt med ønsket om en bærekraftig kommuneøkonomi kan være en krevende øvelse. En realistiske økonomiske forventninger, og en utøvelse av denne som både gir retningen og hastigheten er et viktig samspill mellom folkevalgte styre og administrasjonen som utfører og budsjett og økonomiplan blir i det daglige ofte bindeleddet mellom disse nivåene.

Ny kommunelov stiller da også krav til at samhandlingen mellom kommuneplan og økonomiplan blir fremstilt i form av konkrete målsettinger i kommunes årsbudsjett og økonomiplan.

Slik situasjonen er nå, bygger kommunedirektøren sitt forlag til årsplan og budsjett for 2023 og økonomiplan for 2023 – 2026 på følgende forutsetninger:

- Vedtatt økonomiplan for 2022 – 2025
- Regjeringen sitt forslag til statsbudsjett for 2023
- Vedtatt plan for kostnadsreduksjon målt mot kostnader i regnskap 2018.
- Vedtatt målsetting om bærekraftig kommuneøkonomi
  - Netto driftsresultat på minimum 1,5%
  - Lånegjeld ikke over 105% av samlede driftsinntekter
  - Reserver i form av disposisjonsfond på minimum 7%

Det er i tillegg lagt vekt på målsettingene den nye kommuneplan sin samfunnsdel innen områdene samfunn, tjenester, organisasjon og økonomi, med bakgrunn i hovedmålsettingene

- Attraktiv og inkluderende (ekte, raus og modig)
- Synlig og kompetent
- Verdiskapende og modig
- Trygg

Samt eksisterende arealplan (ny vil foreligge i løpet av planperioden).

Kommunedirektøren har i sitt arbeid med forslag til budsjett for 2023 og økonomiplan for 2023 – 2026 gjennomført drøftinger der dette har vært naturlig. De ulike tjenesteområdene har samtidig hatt fokus på informasjon og medvirkning i sitt arbeid i forkant av at forslaget legges frem for politisk behandling. Budsjettforslaget bygger på en restriktiv ressursbruk, der kompensasjon for økte kostnader utover lønnsvekst i liten grad kan etterkommes. Signaler om dette er også gitt i tilknytning til interkommunale samarbeidsløsninger i samsvar med de andre deltagerkommunene som inngår i samarbeidene.

Kommunedirektøren legger fram sin innstilling for formannskapet den 15. november, og det er formannskapet som så sender det videre ut på høring. Sluttbehandling i formannskapet blir den 6. desember og kommunestyret behandler formannskapets budsjettinnstilling 15. desember.

1.2. Hovedtrekk i kommunedirektørens budsjettforslag

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2023 – 2026 legges fram i balanse. De vedtatte innsparingene knyttet til tidligere budsjett er innarbeidet i økonomiplanen. Vedtakene er forsøkt gjennomført over planperioden 2019 – 2022. På grunn av ekstraordinære omstendigheter knyttet til covid-19, er en del tiltak blitt satt noe på vent og enkelte har sågar blitt reversert. Arbeidet med gjenoppta disse er nå godt i gang og gjennomføring er forutsatt å komme på plass i løpet av 1. halvår 2023. Ekstra kostnader i tilknytning til pandemibekjempelsen er langt på veg kompensert både i 2020 og 2021. I 2022 var det derimot liten kompensasjon, samtidig som det fortsatt påløper betydelige merkostnader. Selv om det fortsatt vil henge igjen en del kostnader også i 2023 er det ikke gitt signaler om videre kompensasjon for 2023. Det er derfor i forslag til budsjett ikke lagt inn ressurser som har slik finansiering.

Snåsa kommune har siden 2018 vært i en omstillingsfase der behovet for reduserte kostnader fikk prioritet nummer en. Vedtatte innsparinger har gitt betydelige utfordringer for hele organisasjonen, men kommunedirektøren vil presisere at Snåsa kommune gir et godt tjenestetilbud sett i forhold til de fleste sammenlignbare kommuner. Selv om nok har vært symptomer på at kapasiteten til å delta i utviklingsprosjekter er begrenset.

Økonomien har utover i perioden blitt noe bedre, og det ble i forbindelse med budsjett 2022 åpent opp for noen begrensede tiltak, som blant annet styrking av administrative ressurser med 100% stilling innen Utviklingsenheten. Tilsvarende er også 100% stillingsressurs med midlertidige arbeidsoppgaver i samme enhet gitt mer permanente oppgaver. Det er samtidig etablert rom for styrking av tilbudet innenfor helse ved økt ressurs innen fysioterapi, rus og -psykiatri og innen pleie og omsorg med styrking av koordinering av tilbudet for brukere med demensutfordringer. Det har i tillegg vært gjennomført flere prosjektbasert tiltak, delvis finansiert med midler utenifra, men også i egen regi eller i tilknytning til etablerte

samarbeidsområder i Inn-Trøndelag. Situasjonen for 2023 er økt prisstigning og stigende rente gir tilbakeslag for kommuneøkonomien. En stor del av dette skyldes endringer i internasjonal økonomi, men spesielt renteøkningen gir nå store kostnadsøkninger for kommunen. Ekstern lånegjeld er i perioden økt med ca. 78 millioner kroner, og med en dobling av lånerenten fra forrige år vil muligheten til å frigjøre midler være svært begrenset. Høy inflasjon vil også skape press i forhold til forventninger i lønnsoppgjøret til våren, noe som forsterker en allerede anstrengt kommuneøkonomi og økningene i overføringene fra staten vil neppe dekke kostnadsveksten. I forhold til nye tiltak har målsettingen i kommuneplanen sin samfunnsdel blitt grundig vurdert. Dette gjelder både nye driftstiltak som gjøres permanente som eksempelvis satsningen sammen med MOT i forhold til trygghet og inkludering, og stilling som demenskoordinator for å kunne ivareta og skape et verdig liv for både den det gjelder og pårørende. Også for valg av prosjektarbeidet, enten det gjelder rus og psykiatri, heltidskultur, eller folkehelse og utvikling av møteplasser ligger dette også i bakhodet. Og tilsvarende i forhold til investering i god vannforsyning, oppdaterte ikt verktøy og trivelige lekeplasser for barn og unge.

Overføringer av frie midler til Snåsa gir i forslag til statsbudsjett en oppgavekorrigert vekst på 5,1%. Økningen for Snåsa er noe høyere enn det som er gjennomsnittet både for fylket og landet på 3,5. Årsaken til høyere vekst er forventningene om større vekst i kostnader.

Forventningene til eiendomsskatten ble satt noe ned i revidert budsjett 2022. Årsaken til dette var reduksjon i verdsettingen av kraftverk. Det er forventet at denne nedgangen er midlertidig, og at økte kraftpriser på litt sikt vil gi noe økt eiendomsskatt. Det vil i 2023 også bli gjennomføres omtaksering av eiendommer der boligverdi fastsatt av skatteetaten ikke forefinnes. Hovedsakelig vil dette gjelde næringseiendom og fritidsboliger. Nye takster på disse kan først gjøres gjeldende fra og med 2024 og vil da danne grunnlag for vurdering knyttet til justering av skattesats. Alternativt må det vurderes om alle eiendommer skal gjennomgås for kommunal taksering. Det tas sikte på at eventuell økning i skattegrunnlag etter retaksering samlet sett kan gi noe økning i inntekt, men det er ikke lagt inn i økonomiplanen. Endringen her skjer med bakgrunn i verdsettingen av kraftverk.

Finanskostnadene justeres i henhold til forventningene om framtidig rentenivå, gjennomsnittlig avdragstid og konsekvensene av allerede vedtatte tiltak. Finanskostnaden forutsetter en vider restriktiv holdning til nye investeringstiltak

Selv om det er lite rom for nye tiltak, vil organisasjonen arbeide ut fra disse målsettingene i sine vurderinger.

- Et arbeidsmiljø som fremmer nærvær, medansvar - samarbeid på tvers av fagområder.
- Rekruttere og beholde tilstrekkelig kompetanse.
- Satsing på digitalisering som strategi for utvikling med mål om økt kvalitet og effektiv ressursutnytting.
- Videreutvikle fortinn knyttet til sørsamisk nærings- og kulturliv, samt rollen som tospråklig kommune
- Trygge sysselsettingen og tilrettelegge for en positiv utvikling av lokalsamfunnet vårt, samt ta vare på og videreutvikle verdiene kommunen rår over
- Attraktiv og inkludering samfunn der folk ønsker å leve sine liv
- Fremme utviklingen av trygge lokalsamfunn og godt oppvekstmiljø.

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan for 2023 – 2026 fremlegges med en total utgiftsramme for 2023 på vel 271,3 millioner kroner og vil holde seg relativt stabilt utover i planperioden.

Investeringsbudsjettet

Snåsa kommune har hatt et uvanlig høyt investeringsnivå de siste tre åra, investeringsveksten har da også medført at gjelda har steget betydelig. En følge av dette er at kommunen er vesentlig mer sårbar ved økning i rentenivå, noe som klart kommer til uttrykk i neste års budsjett. Økt gjeld sammen med reduksjon i antall innbyggere gir mer gjeld pr. innbygger og mindre frie inntekter til å betjene gjelden. Det er derfor viktig å redusere investeringsnivået til det minimale i denne planperioden

Normalisering i investeringsnivået og stabilisering av gjelden er derfor like nødvendig som kostnadsgjennomgangen i driften for å kunne skape forutsigbarhet og rom for utvikling. Mål om normalisering av investeringsnivået er retningsgivende for kommunedirektørens forslag til investeringsbudsjett for perioden 2023 - 2026.

En god regel for å unngå økning i lånegjelden, er å over tid begrense investeringer finansiert med lån til samme nivå som utgiftene til avdrag på lån i driftsbudsjettet. For Snåsa kommune vil en slik begrensning innebære en maksimal fremtidig årlig låneramme på 8-9 millioner kroner.

2. VIKTIGE KOSTRATALL

2.1 Om KOSTRA

KOSTRA (KOMmune-STat-RApportering) er et nasjonalt informasjonssystem for kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Mange av indikatorene som brukes i KOSTRA legger vekt på å vise kommunens kostnader og prioriteringer i forholdet til ulike tjenestoområder og brukergrupper.

Nedenfor følger utdrag av KOSTRA-tall for 2020 og 2021 for Snåsa kommune, samt landsgjennomsnittet og gjennomsnittet for kommunegruppe 5 for 2020. Kommunegruppe 5 består av kommuner med innbyggertall mellom 2.000 til 9.999, høye bundne kostnader og middels frie disponible inntekter pr. innbygger. Dette er kommuner som skal være lik hverandre på sentrale kostnads- og inntektsområder som innbyggertall, bosettingsstruktur, inntekter og lignende.

2.2. Finansielle nøkkeltall

Finansielle nøkkeltall	Snåsa 2020	Snåsa 2021	* Komm.- gruppe 5 2021	Norge u/Oslo 2021
Brutto driftsutgifter, kr. pr. innbygger	113.710	117.352	122.365	94.367
Brutto driftsinntekter, kr. pr. innbygger	115.808	124.251	125.604	97.115
Brutto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	1,6	5,4	xx	xx
Netto driftsutgifter, kr. pr. innbygger	79.490	79.639	80.093	65.832
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	2,7	5,7	4,4	4,2
Frie inntekter, kr. pr. innbygger	75.063	80.596	73.840	63.840
Netto lånegjeld, kr. pr. innbygger	132.883	123.797	98.411	90.299

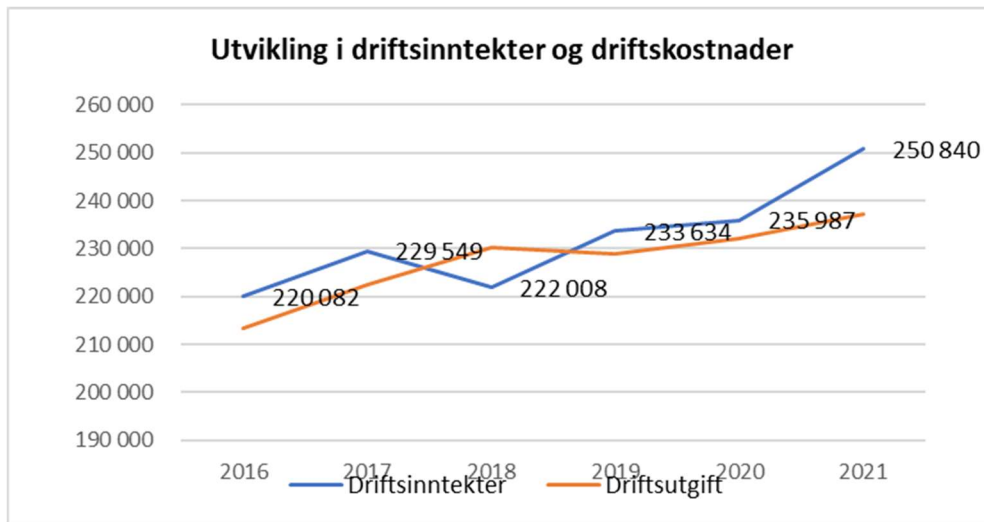
- 1) Antall innbyggere pr. 31.12.2022: N=2.033 og 31.12.2020: N= 2.063
- 2) Brutto driftsresultat = driftsinntekter – driftsutgifter.
 Driftsinntekter = skatt inntekt/formue + statlige rammetilskudd + statlige øremerkede tilskudd + statlige tilskudd + eiendomsskatt + konsesjonskraftsinntekter + brukerbetaling + finansinntekter
- 3) Netto driftsresultat = driftsinntekter – driftsutgifter – finansutgifter
- 4) Frie inntekter = skatt inntekt og formue + statlige rammetilskudd .
- * Snåsa er flyttet fra gruppe 3 til gruppe 5 i 2020. Kommunegruppe 5:

Driftskostnader vs. Driftsinntekter

Snåsa kommune hadde i perioden 2015 til 2017 relativt solide driftsmarginer. Mye av forklaringen på dette var økte inntekter gjennom innføringen av generell eiendomsskatt (2014) og endringer i inntektsfordelingen fra staten (Namdalstilskuddet). Det var også på samme tid etablert flyktningsmottak i kommunen, og det ble foretatt en betydelig bosetting av flyktninger. Inntekter og utgifter økte i jevn takt, til dette kulminerte gjennom stagnasjon i inntekter. Endringsarbeidet som ble satt i gang i perioden 2018-2019 var derfor helt nødvendig for å få økonomien på fote igjen, og utviklingen for 2019 og 2020 har vært relativt harmonisk. For 2021 har inntektene (+7,3%) økt betydelig mer enn utgiftene (+3,2%). En stor del av inntektsveksten skyldes kompensasjon av utgifter i tilknytning til den pågående pandemien, og er slik sett midlertidig. Slike refusjoner har ofte et betydelig etterslep, og en del av dette er knyttet til utgifter året i forveien. For 2022 er disse refusjonene blitt mer usikker, og det er foreløpig utbetalt lite fra Staten. Manglende utbetalinger av slike kostnader kan nok derfor bli utfordrende i inneværende år.

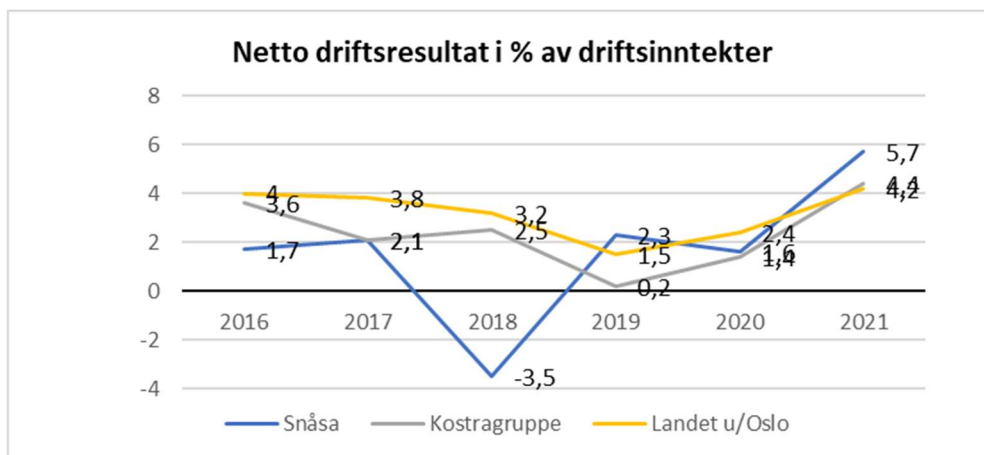
Det ser samtidig ut som om årets inflasjon kan bli betydelig større enn forventet og dette er med på å presse renten oppover tidligere enn forutsatt. Det er derfor forventinger om et

relativt svakt resultat for 2022. Situasjonen medfører også behov for restriktiv pengebruk, og gir lite rom for å utvide kommunes aktiviteter i neste års budsjett og økonomiplan.

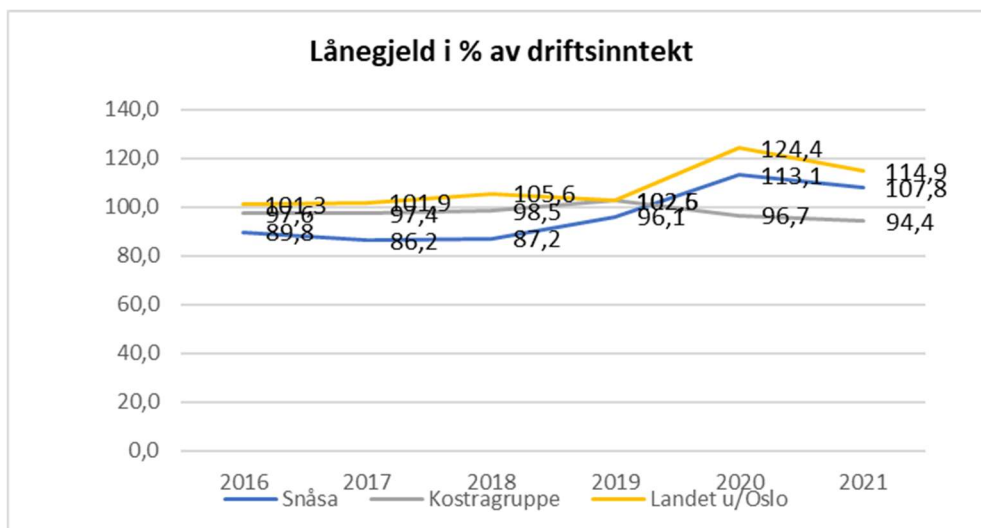
Snåsa kommunes finansielle situasjon ble bedre enn budsjettert i 2021, men situasjonen i 2022 vil nok være betydelig endret.

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter er endret fra et underskudd på 3,1 % i 2018 til et overskudd på 5,7% i 2021. Økningen i rentebærende gjeld og en mangedobling av lånerenten ville gi økte utfordringer. Det er en forventning om et rentenivå på over 4% i løpet av 2023. Finanskostnadene vil med dette øke med seks til sju millioner fra 2022 til 2023 for så å falle noe. Dette forutsetter at lånegjelda ikke øker ytterligere, ved fortsatt vekst i gjeld vil finanskostnader båndlegge stadig større del av driftsinntektene.

- Gruppe 3 frem til 2019, gruppe 5 i 2020

Frigjorte midler vil nå i større grad gå til dekning av økte utgifter til renter og avdrag, enn til avsetninger til disposisjonsfond.

Figuren over viser utviklingen i lånegjeld målt mot nivået på driftsinntekter de siste fem årene. Snåsa kommune har historisk sett vært forsiktig i forhold til investeringer og har hatt lav lånegjeld. Lave finanskostnader har dermed vært noe av nøkkelen til å kunne ha noe høyere driftskostnader enn inntektsnivået generelt skulle tilsi. Snåsa har da heller ikke vært spesielt sårbar for svingninger i finansmarkedene. Økt lånegjeld gir nå større sårbarhet for svingninger i lånerenten. Nedgang i folketallet gir både svakere inntektsutvikling og høyere lånegjeld pr. innbygger. Muligheten for ekstra nedbetaling i 2021 medfører at gjelden ble noe redusert, slik at den nå i 2022 kan nærme seg den overordnede målsettingen om ikke å overstige 105% av samlede driftsinntekter.

2.3. Prioritering

Tar man brutto driftskostnader og trekker fra eventuell brukerbetaling, øremerkede tilskudd og refusjoner og så deler på antall personer i målgruppen får man netto driftsutgifter pr. person i målgruppen. Dette er en grei måleenhet der brukergruppene er klart avgrenset. For andre grupper brukes måltall som kroner delt på totalt antall innbyggere i kommunen. Beløpet viser hvor mye av kommunens ressurser som brukes på de forskjellige tjenestene og er således et mål for hvor høyt tjenestene prioriteres. Omlegginger i statistikk materialet til SSB har i 2021 vært gjenstand for omlegging, og statistikk ut fra det første kriterium er således i stor grad blitt faset ut. Ny statistikk måler grunnleggende i totaler eller i kroner pr. innbygger, og det er derfor avgjørende at man har en del demografikunnskap for å kunne vurdere kostnadene pr. innbygger opp mot enhetskostnad for målgruppen.

Snåsa kommune har de siste par årene skiftet KOSTRA gruppe nærmest årlig, og tilhørte gruppe 3 i 2018, gruppe 2 i 2019 og tilhører nå kommunegruppe 5. Meråker er eneste Trønderske kommune i tillegg til Snåsa i denne gruppen. Det hyppige skifte av grupper gjør det vanskelig å vurdere nyere sammenstillinger med tidligere målinger, samtidig som plasseringen her kan virke noe fremmed.

Ved sammenstilling, vil økning i netto driftsutgifter ut over prisvekst ofte skyldes høyere dekningsgrad og/eller relativt lave betalingssatser. Forklaringene og kombinasjonen av forannevnte faktorer vil variere for de ulike tjenestene. For de fleste områdene med unntak av barnevern er kostnadene høyere i 2021 enn de var året i forveien. En del av kostnadsveksten kan også tilskrives kostnader knyttet pandemibekjempelse

Tjeneste	Beskrivelse	Snåsa 2020	Snåsa 2021	2021 Kostgr. 5	2021 land u/Oslo
Barnehage	Netto driftsutgifter pr innbygger - barnehage	8 034	8 310	7 330	8 042
Grunnskole	Netto driftsutgifter pr innbygger - grunnskole	10 630	11 106	13 674	11 992
Grunnskole	Netto driftsutgifter pr innbygger - skoleskyss	574	651	419	293
SFO	Netto driftsutgifter pr innbygger - sfo	5	119	369	316
Kulturskole	Netto driftsutgifter pr innbygger pr. innbygger	522	535	624	345
Helse og omsorg	Netto driftsutgifter pr innbygger - helse og omsorg	31 640	35 366	36 643	26 671
Helse og omsorg	Netto driftsutgifter pr innbygger - i institusjon	10 365	12 039	11 294	8 124
Helse og omsorg	Netto driftsutgifter pr innbygger - hjemmeboende	14 172	14 805	16 721	11 764
Helse og omsorg	Andel av netto driftsutgifter - helsestasjon og skolehelse	905	1 076	998	835
Helsetjenester	Netto driftsutgifter pr innbygger - diagnose, behandling og rehabilitering	4 722	5 946	4 256	2 706
Helsetjenester	Netto driftsutgifter pr innbygger - barnevern	2 272	1 734	2 357	2 239
Administrasjon	Netto driftsutgifter pr innbygger - politisk styring og kontroll	1 171	1 427	1 151	523
Administrasjon	Netto driftsutgifter pr innbygger - administrasjon	6 229	6 847	6 036	3 991
Kirken	Brutto driftsutgifter pr innbygger - kirke og gravplasser	1 183	1 206	1 091	670
Kultur	Netto driftsutgifter pr innbygger - allmenn kultur	2 371	2 316	3 174	2 684
NAV	Netto driftsutgifter pr innbygger - økonomisk sosialhjelp	917	905	772	1 074
NAV	Netto driftsutgifter pr innbygger - sosialsektoren samlet	3 305	3 030	2 968	3 030
Landbruksforvaltning	Netto driftsutgifter pr innbygger - landbruksforvaltning	1 091	1 347	425	135
Plansaker	Netto driftsutgifter pr innbygger - plansaksbehandling	479	414	397	298
Næringsutvikling	Netto driftsutgifter pr innbygger	42	235	23	195
Kommunale bygg	Netto driftsutgifter pr .innbygger eiendomsforvaltning	660	967	346	357
Kommunale bygg	Netto driftsutgifter pr . inb - førskolelokaler	933	917	915	611
Kommunale bygg	Netto driftsutgifter pr . inb - skolelokaler	3 402	3 927	2 976	2 572
Kommunale bygg	Netto driftsutgifter pr . inb - institusjonslokaler	1 131	1 526	1 680	1 199
Kommunale veier	Netto driftsutgifter pr . inb - kommunale veier	2 539	2 024	2 082	1 356

2.5. Dekningsgrader og betalingssatser

Tabellen under viser dekningsgraden (antall plasser/brukere i forhold til antall i brukergrupper) på en del tjenesteområder.

Som det fremgår her har Snåsa kommune gjennomgående høye dekningsgrader, spesielt innen kulturskole (hvor nesten 44 % av alle 6-15 åringer er elever), lege og helsetjenester er dekningsgraden god i forhold til de vi sammenligner oss med.

Dekningsgrader	Snåsa 2020	Snåsa 2021	*Komm.- gruppe 5 2021	Norge u/Oslo 2021
Andel barn 1-5 år med barnehageplass ...	103,3	106,6	98,0	97,6
Andel kommunale plasser av alle b.hageplasser ...	68,1	73,2	88,7	48,9
Andel elever i grunnskolen m/spesialundervisning	8,3	8,2	9,5	7,9
Andel innbyggere 6-15 år i kulturskole	38,5	33,9	20,3	13,3
Årsverk i helse og omsorg pr 10.000 innbygger	503,2	505,0	446,3	319,0
Legeårsverk pr. 10.000 innbygger	28,2	29,5	15,5	12,1
Fysioterapiårsverk pr. 10.000 innbygger	8,8	8,9	12,2	9,7
Årsverk helsestasjon/skolehelse pr 10.000 innbyggere under 22 år	111,9	131,2	62,7	50,5
Andel innb. 80 år + som er beboer i institusjon.....	12,1	12,7	11,9	10,9
Andel innb. 80 år + som bruker hjemmetjenester	36,9	32,3	33,3	28,8
Andel innb. 0-66 som brukere hjemmetjenester	32,0	31,8	44,1	48,8
Andel nyfødte med hjemmebesøk	70,0	69,2	93,4	80,5

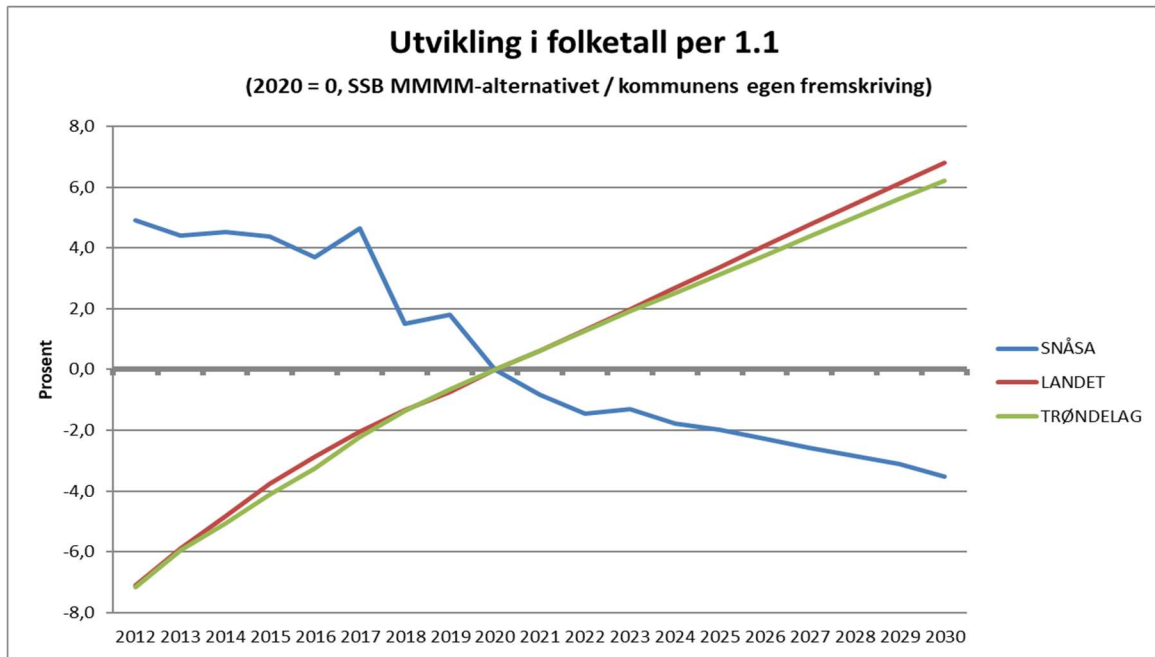
Sammenfattet viser KOSTRA-tallene at Snåsa kommune har et godt utbygd tjenestetilbud med høye dekningsgrader. Tall som gjelder grunnskole omfatter også eventuelle privatskoler. Mange av helsetjenestene har svært god dekningsgrad, med unntak av jordmor- og fysioterapi.

3. FOLKETALLSUTVIKLING OG PROGNOSE

3.1. Framskriving av befolkningsutvikling

Utvikling i folketall og demografi er den mest sentrale indikatoren i forhold til endringer i inntektsoverføringer fra staten og endret tjenestebehov for innbyggerne i kommunen.

Utviklingen i eget folketall og sammensetning av befolkningen vil slik sett være retningsgiver for omstilling både ut fra nedgang i inntekter, men også ut fra økning eller reduksjon i behov. Pr. 01.01.2022 hadde Snåsa kommune 2.033 innbyggere, og det er registrert en nedgang frem til 01.07.22 med 13 til 2020. Utviklingen viser at folketallet i kommunen stadig minker, med en markant nedgang fra 2017.

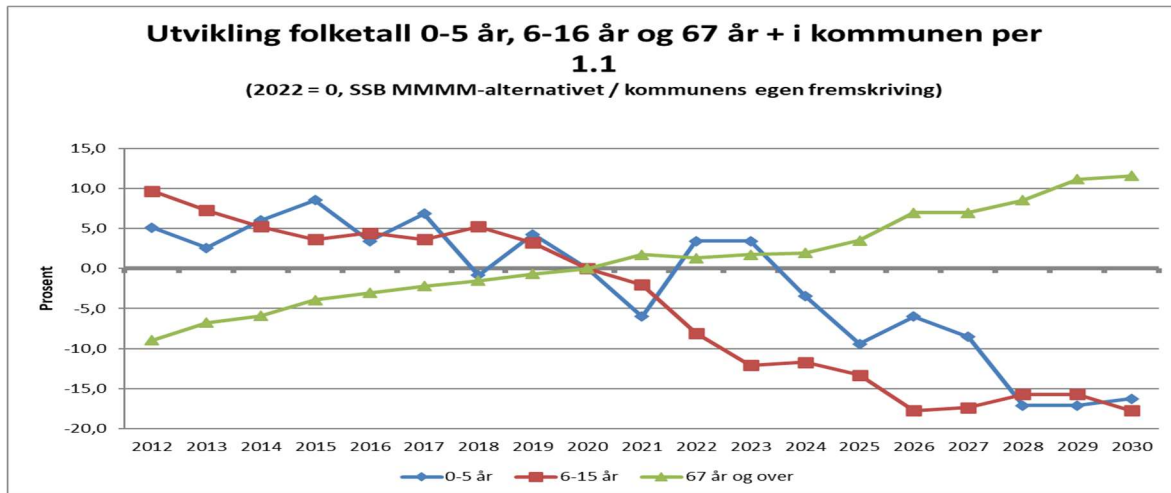
Fig. 1. Folketall pr. 01.01. 2009 -2022, Snåsa kommune.

Nedgangen i folketallet i kommunen skjer i en periode der det nasjonale folketallet har vært relativt stabilt. Økningen i folketall i 2017 kommer som resultat av tilstrømmingen av flyktninger året i forveien., og endret da en nedgangstrend som hadde vart over flere år. Bosatte flyktninger søker seg på litt sikt mer over i større kommuner, noe som begynte å gi seg utslag relativt raskt. Utflytting knyttet til denne gruppen er med på å forsterke befolkningsnedgangen de neste årene. Uvanligst lav fødselstall i 2019 medførte også at balansen mellom fødte og døde dette året var spesielt stor. For årene 2020 og nå 2021 er utviklingen i forhold til fødsler adskillig bedre og utviklingen ligger da godt over landsgjennomsnittet.

3.2. Utvikling 2012-2030 for noen aldersgrupper

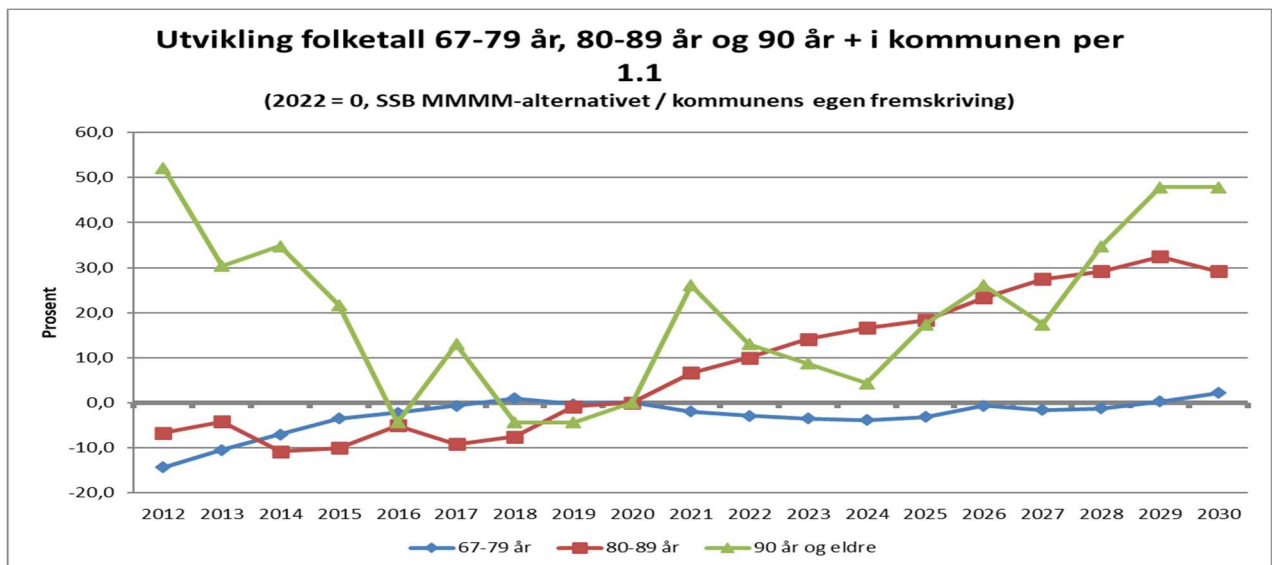
Barn og unge vs. eldre – utviklingsprognoser for aldersgrupper

Figuren viser forventet utviklingen i antall barn og unge frem mot 2030. Tabellen viser også at utsiktene til nedgang i elevtallet i grunnskole vil kunne ha en langvarig nedadgående kurve ved at årsklasser med betydelig færre antall starter i skolen. For gruppen over 67 gir prognosene en betydelig økning utover i perioden. Den kritiske suksessfaktoren i dette bilde er å få stabilisert folketallet og over tid få etablert et fødselsoverskudd i kommunen slik at man i ettertid kan vise at SSB sine prognoser var feil. Det er slik sett gledelig at det lave fødselstallet fra 2019 ble snudd allerede året etter (ca. 20), og at man nå også fikk bedre tall både for 2021 og 2022. Dersom denne trenden fortsetter vil også fremtidige prognoser måtte revurderes.

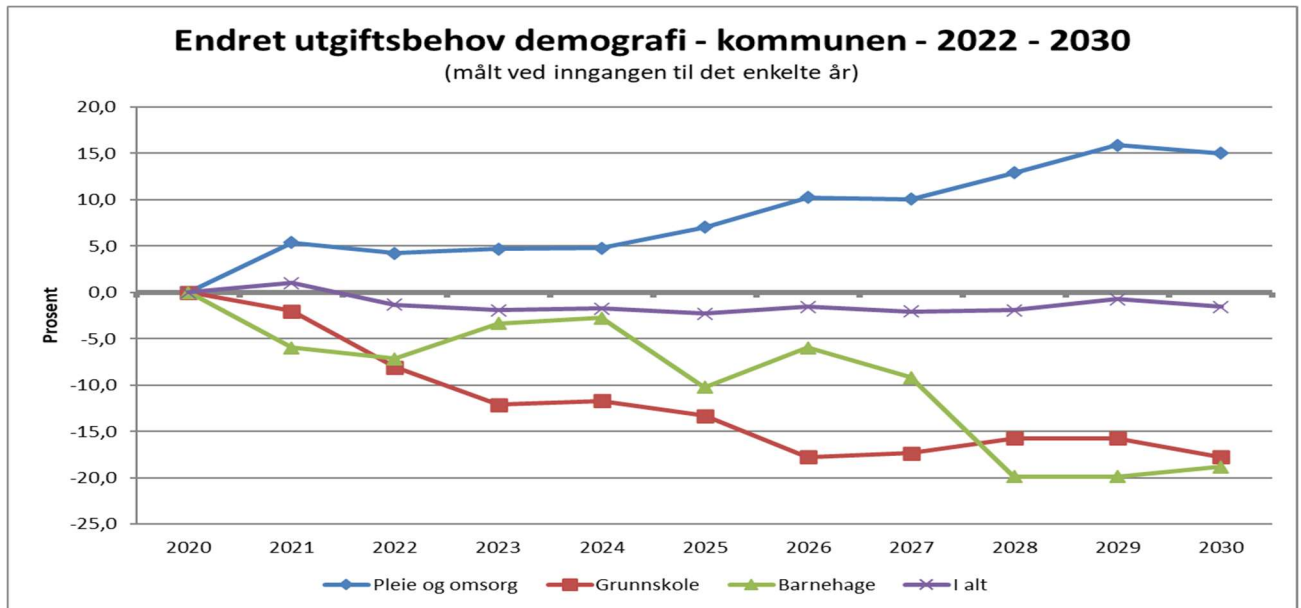
Utviklingen i den eldre delen av befolkningen

For gruppen forventes det at antallet øker utover i perioden. Det er det en relativt jevn økning i gruppen over 80, og det kan se ut som om gruppen over 90 er på en midlertidig nedadgående. Det er avgjørende at kommunen har et tilstrekkelig utvikling i tjenestenivå innen denne sektoren til å håndtere økningen på en betryggende måte og det er således viktig at kommunen lykkes med strukturelle tiltak og bruk av nye arbeidsmetoder og teknologi.

3.3. Forventet utvikling i kostnader knyttet til demografiendringer

Dersom utviklingen i kostnad blir styrt av forventet demografiutvikling vil endringene kunne bli slik det er illustrert i figuren under. Dette er kun en skjematisk vurdering ut fra forventede behov, og vil være sterkt avhengig av flere ulike faktorer. Dette gir derfor kommunen kun en pekepinn i retning av en forventet kostnadsutvikling.

Sammenfatning

I planperioden 2023 -2026 er SSBs prognoser (MMMM) for Snåsa kommune som følger:

- Nedgang i folketallet
- Utvikling i antall barn i barnehagealder 0-5 år om lag som i dag, men nedgang utover i perioden
- Nedgang i antall elever på barnetrinnet 6-12 år
- Nedgang i antall elever på ungdomsskoletrinnet 13-15 år
- Nedgang i antall ungdommer 16-19 år
- Nedgang i antall personer i yrkesaktiv alder 20-66 år
- Stabilt antall yngre eldre 67-79 år
- Jevnt voksende andel av befolkningen over 80 år

Oppsummert medfører prognosene at Snåsa kommune må ha forventninger om økte kostnader knyttet til demografisk utvikling i folketallet, og at denne delvis kan dekkes ved å omfordele mellom grupper. Det er samtidig viktig å ha med seg at ved nedgang i befolkningen kan andelen for enkelte grupper bli forsterket selv om endringen i antall er begrenset.

4. KOMMUNEPLAN FOR SNÅSA KOMMUNE

Kommuneplanen for Snåsa kommune er under revisjon, og ny samfunnsdel er allerede vedtatt høsten 2022. Det forutsettes at ny arealdel foreligger i godkjent form i løpet av 2023.

I henhold til plan- og bygningsloven skal kommuneplanen legges fram for kommunestyret til vurdering og eventuell revidering en gang hver valgperiode. Dette skal skje senest innen ett år etter konstituering. Kommunestyret vedtok 23.05.19 Prosessplan for planstrategi og kommunedelplan 2020-24. Etter en anbudsrunde i 2020 ble det innleid bistand fra Plankontoret til utarbeiding av kommuneplan. Arbeidet startet opp før sommerferien i 2020, men på grunn av den pågående korona pandemien tok arbeidet mer tid enn det som var planlagt. En oppdatert kommuneplan er et viktig styringsdokument i forhold til å finne riktig retning gjennom felles målsettinger og er således av svært stor betydning både for neste års budsjett og økonomiplanperioden. Den nye kommuneloven stiller da også krav om en synliggjøring av kommuneplan i budsjett og økonomiplaner gjennom at konkrete målsettinger fremgår. Siden samfunnsdelen nå er ferdigstilt vil forventningene om finne igjen sentrale målsettinger fra denne være åpenbare. Dette vil da også etter hvert også for arealplanen når denne kommer på plass. Oppdaterte sektorplaner med konkrete tiltaksplaner vil også kunne konkretisere disse ytterligere.

Med henblikk på budsjett og økonomiplan er det samtidig viktig ha med seg at målsettingene bare rent unntaksvis vil komme til syne direkte i nye tiltak, men langt oftere i forhold til prioriteringer av ressurser innenfor allerede eksisterende virksomhet. Spesielt siden kommunens ressurser knyttet til nye tiltak er velig begrenset, og at satsningsområder langt oftere kan komme i stand ved at vi løser oppgaver mer effektivt når målsettingen er mer konkret. En mer fast kurs over tid vil også kunne gi en langt fastere kurs og enklere rapportering i forhold til milepeler undervegs. Et eksempel på dette kan være satsningen på utvikling av kompetanse og tjenestetilbud knyttet til barnehager. Noe som medfører at Snåsa kommune innehar topplasseringen blant landets kommuner innen barnehagesektoren.

5. UTVIKLING I FRIE INNTEKTER

Utviklingen i rammeoverføring og skatt, er hovedårsaken til endringene i frie inntekter. Ut over endringer knyttet folketall og demografi, er det endringene i deflator (pris- og lønnsvekst) som er årsaken. Gjeldende inntektssystem sørger for at de statlige overføringene blir fordelt mellom kommunene ut fra forventet utgiftsbehov, som følge av objektive kriterier – de såkalte kriteriedataene

Kommunal deflator er i det framlagte statsbudsjettet beregnet til 2,5 prosent, der årslønnsveksten er satt til 3,2 prosent, og prisvekst 1,6%.

Når det gjelder beregningen av skatteinntekter legges det til grunn en nominell nedgang 0,28 prosent fra 2022 til 2023. Skattøret for kommunene er i 2022 på 10,95 prosent, men er i satsbudsjettet for 2023 satt opp 0,2 til 11,15 %. Inntektsutjevning av skatteinntekter i forhold til landsgjennomsnitt videreføres med 60% (tilleggskompensasjon på 35% ved skatteinntekt under 90% av landssnittet). Snåsa er en kommune med lav skatteinngang og prognosene for 2023 tilsier at den fortsatt vil ligge stabilt på rundt 69 % av landsnittet. Inntektsutjevningen vil på grunn av forventet lavere skatteinngang på landsbasis i 2023 bli redusert med ca. 3,24 millioner kroner, noe som er en nedgang på 14,8%.

5.1. Statsbudsjettet 2023

Støre regjeringen la fram sitt forslag til statsbudsjett 06.10.22.

Ut fra dette er kommunene i Trøndelag anslått å få en nominell vekst i frie inntekter på 3,5 prosent fra 2022 til 2023, noe som er likt med landsgjennomsnittet. Veksten er beregnet ut fra anslag for frie inntekter i 2022 og korrigert for oppgaveendringer. Det er betydelige forskjeller mellom kommunen i fylket, men veksten for Snåsa er på **5,1% - altså betydelig over gjennomsnittet i fylket**. I all hovedsak kan variasjonen i veksten mellom kommuner forklares med utvikling og endring i befolkningen, endring i tildelte skjønnsmidler og regionalpolitiske tilskudd. For små kommuner kan mindre endringer gi store utslag. Enkelte kommuner vil også oppleve at veksten i de frie inntektene ikke er tilstrekkelig for å dekke kostnadsveksten. Disse kommunene må omstille seg eller effektivisere seg for å klare å få en drift i balanse.

Det er samtidig forventninger om økt inflasjon, økt lånerente og betydelig press i lønnsoppgjørene i 2023. Det er derfor stor spenning om anslaget for kommunal deflator på 3,7% vil holde. For mange kommuner vil økt lånerente langt på veg spise opp økningen i overføringer fra staten.

5.3. Momenter med særskilt fordeling i statsbudsjettet

Det er lite rom for nye større tiltak i kommunene som følge av statsbudsjettet. Av mindre endringer og korreksjoner kan nevnes.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Dette er kun en justering av tidligere ordning for området og samlet bevilgning for 2023 er på 987,4 millioner. Fordelingene til kommunene baserer seg på antall innbyggere i gruppen 0-19 år. For Snåsa utgjør dette 362.000,- av det samlede rammetilskuddet og er med dette økt med 15 tusen fra 2022.

Ansvarsreform barnevern.

Tilskuddet blir for 2022 beregnet ut fra særskilt fordeling etter en justering av delkostnadsnøkkelen. Det innføres en innfasing av ordningen over to år basert på regnskap 2020. Beløpet som er fordelt til Snåsa for 2023 er på kr 507.000,-.

Gradvis innfasing av differensiert arbeidsgiveravgift

Fra 01. januar 2022 er det gjort endring av avgiftssoner for 11 kommuner. Hver enkelte kommune som får endra avgiftssats får full kompensasjon, eller trekk i rammetilskuddet i basert på hvordan avgiftsendringen slår ut. Snåsa som får en reduksjon i avgiftssats og får da et trekk i rammetilskuddet i 202 på 539.000,- kroner. Trekket fases ut over en periode på seks år.

Grunnskoletilskudd

Det ble i 2022 innført en ordning med et tilskudd pr. grunnskole som en del av rammetilskuddet. Tilskuddet rettet seg mot å stimulere til redusert skolenedlegging i distriktene. Tilskuddet baserer seg på antall grunnskoler i skoleåret 2021/2022 og er prisjustert kr 519.000,- pr skole – for snåsa utgjør dette nå 1.038.000,-

5.4. Konsekvenser for Snåsa kommunene

Konsekvenser av forslaget til statsbudsjett, og følgene for inntektsfordelingen for vår kommune er i stor grad avhengig av utviklingen i folketallet og utviklingen i befolkningsgruppene målt opp mot utviklingen i resten av landet. Tildeling av rammetilskudd

for 2020 bygger på registrerte innbyggertall pr 1.7. 2022, og vil slik sett avvike en del fra annen statistikk som i hovedsak tar utgangspunkt i tilstanden 01.01.

Kriteriedata	01.07.2019	01.07.2020	01.07.2021	01.07.2022	Endr. 2021-22	Endring i %
Innbyggere i alt	2 085	2 060	2 030	2 020	-10	-0,5 %
Innbyggere 0-1 år	36	29	40	48	8	16,7 %
Innbyggere 2-5 år	84	83	76	75	-1	-1,3 %
Innbyggere 6-15 år	252	248	233	224	-9	-4,0 %
Innbyggere 16-22 år	199	194	187	173	-14	-8,1 %
Innbyggere 23-66 år	1 057	1 046	1 027	1 035	8	0,8 %
Innbyggere 67-79 år	317	307	313	302	-11	-3,6 %
Innbyggere 80-89 år	118	127	128	135	7	5,2 %
Innbyggere 90 år og over	22	26	26	28	2	7,1 %

Oversikten viser betydelig utvikling i to aldersgrupper i hver sin ende av aldersskalaen. Det er disse endringene som er hovedårsaken til at Snåsa får større vekst i overføringer enn flere andre kommuner i Trøndelag. Befolkningsnedgangen lavere enn på flere år, og med bosetting av flyktninger i 2. halvår 2022 er det forventet at folketallet i 2022 langt på veg blir opprettholdt.

Innbyggertilskudd:

Innbyggertilskuddet gis som en fast sum i kroner pr innbygger, for forslag til statsbudsjett 2023 er denne 28.077,- Beregningen skjer med bakgrunn i folketallet 01.07.22 og det totale innbyggertilskuddet blir da 56,7 millioner. Endringer i folketall påvirker også andre overføring tilknyttet rammetilskuddsordningen, samt overføringen av skatteinntekter. For skatt er det folketall 01.01 som legges til grunn

Utgiftsutjevning:

Utgiftsutjevning er en omfordeling av inntekter mellom kommuner på bakgrunn av utgiftsbehov. Samlet indeks sier noe om hvor kostnadskrevende kommunen er å drive. Endring i demografi eller endringer i andre kriterier i tilknytning til utgiftsbehovindekser gir utslag i endring i omfordeling. Spesielt gjelder for Snåsa i forhold til tekk knyttet til barn og unge og med tillegg for gruppen eldre og PU.

Størst negativt utslag for Snåsa gir nedgangen i gruppen 2 til 5 år og i gruppen 6-15 år. Kommunen har med andre ord fortsatt mindre barnekull i disse gruppene enn det som er normtallet for befolkningen ellers. For gruppen eldre er utviklingen motsatt, og dette gir naturlig legitimitet til at så vidt stor andel av kommunens budsjetter brukes her. Samlet utgiftsdekking er beregnet til 31,6 millioner i 2023, mot 27,8 i 2022. Det er viktig å merke seg at kommunen får trekk i inntektsutjevningen i forhold til privat skole med vel 6 millioner eller vel 27 tusen kroner pr innbygger i gruppen 6-15 år.

	Hele landet		Snåsa			Bruk av folketal 1.7.2022		
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	Endring fra foregående år	
						kr per innb	1000 kr	1000 kr
0-1 år	0,0057	109 740	48	1,1814	0,10 %	65	131	146,4
2-5 år	0,1361	228 507	75	0,8865	-1,55 %	-971	-1 962	160,7
6-15 år	0,2645	643 155	224	0,9407	-1,57 %	-986	-1 992	-1 008,6
16-22 år	0,0236	453 296	173	1,0308	0,07 %	46	92	-197,4
23-66 år	0,1049	3 138 464	1 035	0,8907	-1,15 %	-721	-1 456	59,8
67-79 år	0,0567	639 203	302	1,2761	1,57 %	984	1 988	-309,0
80-89 år	0,0767	196 967	135	1,8512	6,53 %	4 104	8 290	1 105,2
over 90 år	0,0385	46 460	28	1,6277	2,42 %	1 519	3 069	872,0
Basistillegg	0,0159	275	1,0000	9,8371	14,05 %	8 832	17 841	1 273,1
Sone	0,0100	21 404 993	11 143	1,4060	0,41 %	255	515	-4,2
Nabo	0,0100	9 740 388	5 787	1,6046	0,60 %	380	768	-47,3
Landbrukskrite	0,0021	1	0,0028	7,5578	1,38 %	866	1 749	116,8
Innvandrere 6-	0,0071	48 588	17	0,9450	-0,04 %	-25	-50	-203,2
Flyktninger ut	0,0084	177 206	18	0,2743	-0,61 %	-383	-774	33,5
Dødlighet	0,0454	40 709	16	1,0615	0,28 %	176	355	68,2
Barn 0-15 med	0,0188	107 249	38	0,9570	-0,08 %	-51	-103	469,8
Lavinntekt	0,0118	285 349	85	0,8045	-0,23 %	-145	-293	95,4
Uføre 18-49 år	0,0064	121 768	51	1,1312	0,08 %	53	107	-13,8
Opphopningsi	0,0095	234	0,0193	0,2230	-0,74 %	-464	-937	-154,1
Aleneboende	0,0193	515 435	154	0,8070	-0,37 %	-234	-473	-55,2
PU over 16 år	0,0486	20 146	17	2,2791	6,22 %	3 908	7 893	422,9
Ikke-gifte 67 år	0,0454	388 016	195	1,3573	1,62 %	1 020	2 060	-33,9
Barn 1 år uten	0,0165	41 008	24	1,5835	0,96 %	605	1 222	1 339,7
Innbyggere me	0,0181	1 533 254	470	0,8279	-0,31 %	-196	-395	11,1
1 Kostnadsind	1,0000			1,29647	29,65 %	18 636	37 644	4 148
(Tillegg/trekk kr pr innb.)						Alle tall i 1000 kr		
2 Tillegg/trekk (omfordeling) for kommunen i 1000 kr						37 644		
3 Nto.virkn. statl/priv. skoler						-6 052		
4 Sum utgiftsutj. mm (2+3)						31 592		
Gjennomsnittlig beregnet utgiftsbehov i kr pr innbygger:						62 859		

5.5. Skjønnsmidler

Kommunal- og regionaldepartementet betaler hvert år ut skjønnsmidler til fylkene. Skjønnsmidlene er en del av de statlige overføringene til kommunesektoren. Det er Statsforvalteren som betaler ut skjønnsmidlene til den enkelte kommune. Når midlene skal fordeles, skal Statsforvalteren ta hensyn til spesielle utfordringer i kommunene. For Trøndelag utgjør skjønnsmidlene 93,6 millioner, der 65,3 millioner allerede nå er fordelt.

- Snåsa kommune har fått tildelt skjønnsmidler for 2023 med kr 200 knyttet til særegne forhold for økt timetall samisk i ordinært skjønn fordelt i «grønt hefte» og 900 tusen knyttet til prosjektskjønn fra Statsforvalteren i Trøndelag, for prosjektet – «Med samisk oppvekstenhet inn i framtida»

5.6 Skatt på inntekt og formue (og inntektsutjevning)

Skatt og formue fra kommunes innbyggere utgjør den andre hoveddelen av kommunens frie inntekter. Størrelsen på denne er avhengig av det kommunale skatte-øret, samt skatteinngangen.

Beregning av skatteinngangen baserer seg på dagens forutsetninger, slik at endringer i disse vil kunne medføre avvik. For 2023 er skatteinntektene beregnet å bli vel 48 millioner kroner. Dette er en nedgang på ca. 850 tusen fra 2021, eller -1,74 %.

Snåsa kommune har tradisjonelt sett lav skatteinngang pr. innbygger, noe som sier noe om næringslivet og lønnsnivået i kommunen. Kommunen har også relativt lite naturressursskatt. Skatteinngangen måles i forhold til en landsnormal som settes til 100% og for å jevne ut ulikheter mellom kommuner gir avvik trekk eller tillegg i form av inntektsutjevning. Forventet skatteinngang i Snåsa er på kr 23.691,- pr innbygger noe som er ca. 68 % av normalen (snittet for landet). Kompensasjonen for Snåsa for 2022 er på kr 8.911,- som gir en samlet inntektskompensasjon med 18 millioner kroner.

5.7. Rammetilskudd og skatteinntekter

For Snåsa kommune kan konsekvensene av statsbudsjettet oppsummeres i følgende tabell basert på KS sin prognosemodell og «grønt hefte»:

SNÅSA		
	PROGNOSE	
1000 kr	2022	2023
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb.)	53 051	56 715
Utgiftsutjevning	27 792	31 592
Overgangsordninger (INGAR fra 2009)	-98	-83
Saker med særskilt fordeling	81	1 367
Nord-Norge tilskudd/Namdalstilskudd	3 822	3 924
Ordinært skjønn.	0	200
Småbykommunetilskudd	6 034	6 257
Diverse salderinger revider statsbudsjett 2022	-2 371	
Sum rammetilskudd ekskl. inntektsutjevning	88 311	99 972
Netto inntektsutjevning	21 898	18 657
Sum rammetilskudd	110 209	108 764
Skatt på formue og inntekt	52 022	51 876
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)	162 231	160 640

5.8. Eiendomsskatt

Inntekter fra eiendomsskatten er kommet under press de siste åra som følge av endringer i lovverket som begrensninger både i forhold til verdigrunnlag og skattesats. Samtidig er også den tidligere maskinskatten innenfor gruppen verker og bruk blitt fjernet. Snåsa kommune valgte fra 2021, å gå over til å bruke skatteetatens verdsetting for eiendommer der slik verdsetting foreligger. Det har gjennom dette arbeidet vist seg at verdsettingen som ble gjort i den kommunale takseringen ble satt svært lavt, og at boligverdiene fastsatt av Skatteetaten ofte var betydelig høyere. Ikke ulikt med de erfaringene andre kommuner har gjort seg er det en del feil i materialet fra Skatteetaten, men bruken de to siste årene medfører at mye av dette nå er rettet. Det er nå også på trappene å foreta ny taksering av alle de eiendommer der skatteetatens verdsetting ikke foreligger og det er lagt opp til at denne takseringen gjennomføres i løpet av 2023. Av endringer ellers er kommunen nå inne i sitt fjerde år knyttet til nedtrappingen over sju år av skattlegging på verker og bruk. Siden gruppen utgjør lite av skattegrunnlaget i Snåsa, medfører endringene ikke betydelige kronebeløp. Inntekter fra kraftanlegg gikk betydelig ned i 2022, men det er ikke forventet en svak økning i 2023. Fra 2024 og utover forventes økning å fortsette som følge av høye strømpriser i 2021 og 2022.

Eiendomsskatten utskrives som i 2022 med en sats på 4 promille for bolig og fritidseiendom og 7 promille for de resterende grupperingen. Selve utskrivningen fremmes som egen sak for politisk behandling.

	Beløp
Skatt på bolig og fritideiendomsmr	3 400 000
Eiendomsskatt annen eiendom	5 100 000
Samlet eiendomsskatt	8 500 000

5.9. Sammendrag frie inntekter

Dersom innbyggertallet lar seg stabiliseres på dagens nivå, vil utviklingen i frie inntekter være relativt stabil. I motsatt fall vil inntektene fra staten få en negativ utvikling. Det er da veldig gledelig å registrere at fødselstallene de siste årene har gått i riktig retning, og at det i 2022 er bosatt nye flyktninger i kommunen.

Tall i hele tusen	R-2021	B-2022	B-2023	Ø-2024	Ø-2025	Ø-2026
Generelle driftsinntekter / frie inntekter						
Ordinært rammetilskudd	-112 356	-108 764	-118 629	-118 778	-118 633	-118 743
Skatt på inntekt og formue	-50 633	-48 071	-51 026	-51 026	-51 026	-51 026
Skatt på eiendom	-8 510	-8 500	-8 500	-8 600	-8 700	-8 700
Andre direkte eller indirekte skatter	-1 121	-980	-850	-850	-850	-850
Andre generelle driftsinntekter	0	0	0	0	0	0
Sum generelle driftsinntekter	-172 620	-166 315	-179 005	-179 254	-179 209	-179 319

6. FINANSINNTEKTER OG FINANSUTGIFTER

Finanskostnader knyttet til økt lånegjeld legger beslag på en større andel av kommunens inntekter i tiden fremover. Økt lånegjeld medfører også at konsekvensene av en økning i renten blir betydelig mer merkbar. Den høye lånegjeld kommer som en følge av høgt investeringsnivå de siste årene, og forutsettes en normalisering i tiden fremover der gjeldsnivået blir gradvis redusert..

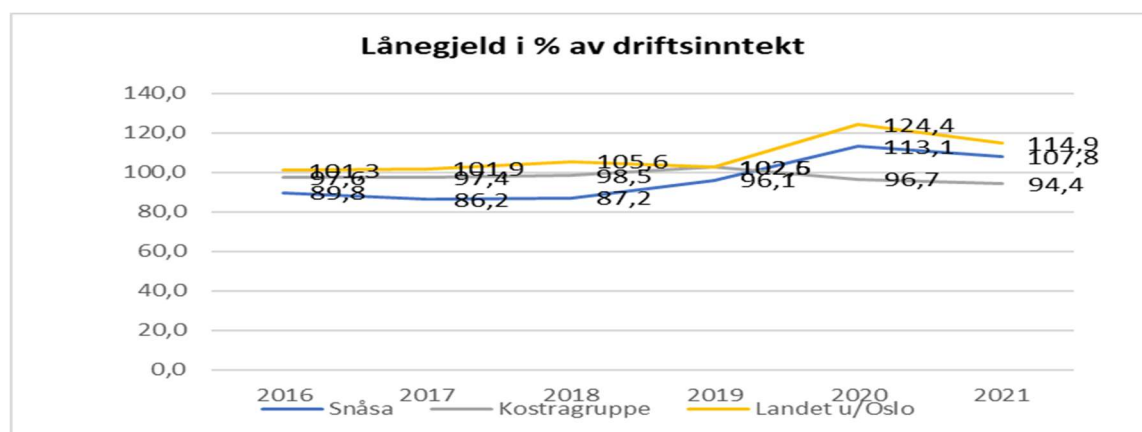
6.1. Forutsetninger

- Forutsetning er stigende rente, opp mot 4,5 % i løpet av 2023, for så å gå noe videre utover i planperioden (2024-26).
- Etter hvert en reduksjon av samlet lånegjelden til et nivå som ikke overstiger måltallet på 105 % av årlige driftsinntekter.
- Fortsatt tilstrekkelig likviditet til å unngå bruk av driftskreditt.
- Låneavdrag etter minimumsmetoden er hovedregel.

6.2. Langsiktig lånegjeld

Etter en lang periode med stabilt nivå på lånegjeld, har denne i løpet av de siste tre årene økt betydelig. Forventet lånegjeld ved utgangen av 2022 vil ligge på om lag 270 millioner kroner, noe som da utgjør om lag 106 % av forventede driftsinntekter i år. Tilsvarende tall ved forrige ved årsskifte var på 107,8 %. Rentenivået er nå på full fart oppover og ved rapportering for 2. tertial 2022 var gjennomsnittlig lånerente for kommunes portefølge allerede oppe på 2,37 %, tilsvarende tall året før var 1,4. Forutsetningene i eksisterende økonomiplanen var at denne ikke kom over et nivå på over 2,5 % i planperioden, og renten har derfor økt både raskere og mer enn det som var prognosen. Forventningen nå er at renten ikke overstiger vesentlig 4 % i planperioden. Rentenivået i 2023 vil nok også mest sannsynlig ligge nærmere 4,5. Forventet rentekostnad med dagens gjeld vil være ca. 11 millioner i 2023 og så noe avtagende utover i planperioden. Reduksjon i lånegjeld utover i perioden vil kunne gjøre kommunen mer robust i forhold til nye uventede endringer.

Fig. Lånegjeld relatert til regnskap pr 31.12.2021

I samlet gjeld er det også en mindre gjeldspost knyttet til selvkostområdet, der finansieringen i sin helhet skjer gjennom fakturert pris til brukerne. Både avdragsberegning og rentegodtgjørelsen til denne gjeldsposten skjer ut fra selvkostforskrift, og vil likviditetsmessig kunne avvike betydelig i forhold til kommunes faktiske lån og avdragsbetingelser. Det foretas derfor ingen egne beregninger for denne delen knyttet til finansområdet. Indirekte vil store renteendringer også kunne påvirke gebyrnivået betydelig.

Det er i samtidig en del gjeld der kommunen mottar investeringskompensasjon fra Husbanken. Her blir renteberegningen gjort mye likt de som er tilfelle innenfor selvkost, og godtgjørelsen svinger da i takt med endringer i flytende NIBOR renter. For Snåsa gjelder disse refusjonene eldre investeringer i skolebygg, basseng, sykeheim og omsorgsboliger. Slik investeringskompensasjon utgjorde for 2021 vel en halv million kroner, for 2022 vil denne øke noe som følge av høyere rentenivå..

6.3. Sammendrag finansområdet 2023 – 2026

På grunn av endringer i verdensøkonomien og sterkere inflasjon enn forventet ble hevet flere ganger utover i 2. halvår 2022. Lånerenten er nå nesten på samme nivå som før koronapandemien satte inn våre 2020. Prognosen i dagens økonomiplan står dermed for fall og finnanseområdet må derfor nå revurderes kraftig. Nye prognoser fra Norges bank går ut på en rentebane som tilsier et rentenivå på vel 4% mot midten av 2023 før det vil stabilisere på knappe fire prosent ut perioden. Store deler av markedet spår et nivå som er ca. 0,5% høyere. Snåsa kommune legger derfor til grunn 4,5% rente i 2023 og en reduksjon ned mot 4 for perioden 2024-2026. Det forutsettes samtidig at gjeldsnivået stabiliseres på dagens nivå.

7. BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT

7.1 Bevilgningsoversikt drift

§5-4 Bevilgningsoversikt drift - Budsjett 2023 - øk.plan 2023-2026						
	Regnskap	Budsjett		ØKONOMIPLANPERIODE		
Tall i 1000 kroner	R -2021	B-2022	B-2023	B-2024	B-2025	B-2026
Generelle driftsinntekter						
Ordinært rammetilskudd	-112 356	-108 764	-118 629	-118 778	-118 633	-118 633
Skatt på inntekt og formue	-50 633	-48 071	-51 026	-51 026	-51 026	-51 026
Skatt på eiendom	-8 510	-8 500	-8 500	-8 600	-8 700	-8 700
Andre direkte eller indirekte skatter	-1 121	-980	-850	-850	-850	-850
Andre generelle driftsinntekter	0	0	0	0	0	0
Sum generelle driftsinntekter	-172 620	-166 315	-179 005	-179 254	-179 209	-179 209
Sum bevilgninger fordelt til drift	147 060	155 991	163 876	162 301	162 351	162 181
Avskrivninger	11 994	10 190	12 000	12 000	12 000	12 000
Sum netto driftsutgifter	159 054	166 181	175 876	174 301	174 351	174 181
Brutto driftsresultat	-13 565	-133	-3 128	-4 952	-4 857	-5 027
Finans						
Renteinntekter og utbytte	-742	-386	-898	-898	-898	-898
Utbytter	-1 360	0	0	0	0	0
Renteutgifter	4 143	5 300	11 000	10 000	9 000	8 000
Avdrag på lån	9 407	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
Netto finansinnutgifter	11 448	13 914	19 102	18 102	17 102	16 102
Motpost avskrivning	-11 994	-10 190	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Netto driftsresultat	-14 112	3 591	3 974	1 150	245	-925
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Netto avsetning eller bruk av bunde fond	2 455	-388	0	0	0	0
Netto avsetning eller bruk av disposisjons	11 657	-3 202	-3 974	-1 150	-245	925
Dekning av tidligere års mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponering eller dekning	14 112	0	0	0	0	0

7.2. Utviklingen i netto driftsresultat 2023-2026

Forventet driftsresultat basert på kommunedirektørens forslag til driftsbudsjett 2023 og for økonomiplan 2023-26 er en kommune i driftsmessig balanse. Marginen mellom inntekter og utgifter skal da også dekke renter og avdrag, og da helst også gi et lite overskudd.

En betydelig endringsprosess i 2019 gjorda at kommunen fikk bedre balanse mellom inntekter og utgifter, men marginen var mindre enn tidligere. Frigjorte midler gjennom innsparingsrunder var også helt nødvendig for å kunne klare å betjene kostnadene knyttet til økt lånegjeld. Når kommunen samtidig får stagnasjon i inntekter som følge av reduksjon i folketall må det brukes av oppsparte midler for å oppnå et visst handlingsrom. En del av disse midlene er da også avsatt med en slik hensikt at kostnader på disse spesifikke områdene ikke skal belastes dagens drift, men dekkes av tidligere forskuddsbetalte inntekter. Midlene til bruk i forbindelse med integreringsarbeid er et slikt område. Det ble i 2021 brukt ca. 1,9 millioner fra fondet og for 2022 er tilsvarende budsjett på 2,5. Resterende midler fra tidligere vil da være 1,6 millioner, som foreslås disponert i budsjettet for 2023. Midlene fra forrige busettingsperiode vil med dette være disponert. I 2023 er det i tillegg brukt en million kroner fra disposisjonsfond til finansiering av takseringsprosjekt for eiendomsskatt. Takseringen vil på sikt være selvfinansierende, og de nye takstene skal nå gjelde frem til 2034.

Resultatet av denne utviklingen er at det fastsatte målet om ønsket driftsresultat på 1,5 % blir vanskelig å oppnå i 2023. Kommunen er nok på riktig vei, men veien frem er lang å gå. Spesielt gjelder dette dersom dagens forslag til omlegging av inntektssystemet vil bli gjeldende. Budsjettforslaget som legges frem til behandling nå bygger på dagens inntektsmodell, og i forhold til denne vil et akseptabelt driftsoverskudd kunne nås med god margin innen økonomiplanperioden.

8. DRIFTSBUDSJETT 2023 – 2026

8.1. Forutsetninger

Ved vurdering av kostnadsutviklingen i driftsbudsjettet har en lagt følgende forutsetninger til grunn:

Lønnsvekst: 4,2% (årslønnsvekst inklusive direkte virkning på arbeidsgiveravgift og pensjon som følge av endring i lønn).

Pensjon: Noe lavere kostnad i 2023 i forhold til satser fra 2022

Prisvekst: Det kompenseres i liten grad for prisevekt ut over lønn, statsbudsjettet legger til grunn prisvekst mellom 3-3,2%

Driftsinntekter: Priser justeres på bakgrunn av konsumprisindeks, justert for lokale forhold

Prisvekst overførte kostnader og inntekter: Samarbeidsløsninger med andre kommuner er så langt det er mulig justert ned med 3%

Deflator: 3,7%

Kostnader knyttet til lønnsoppgjør 2023 er samlet i rammen til ansvar 200 Personal.

8.1.1 Prisvekst

Det er i utgangspunktet budsjettert med faste priser.

8.1.2 Lønnsvekst

Når det gjelder kostnadsøkninger som følge av årslønnsveksten dekkes denne av en sentralt plassert post som fordeles via budsjettregulering om høsten. Lønnsoppgjøret slår ofte svært ulikt ut i organisasjonen etter hvordan innretningen i oppgjøret blir og kan påvirke rammefordelingen mellom virksomhetene på en utilsiktet måte. Fordeling av en sentral felles pott motvirker dette. For justering av lønnsoppgjørsvirkningen i 2023 ligger 3,6 millioner kroner plassert i rammen til ansvar 200 Personal. Posten skal også dekke økning i pensjonskostnader og arbeidsgiveravgift som følge av vekst i lønn, og fordeles i budsjettåret etter at lønnsoppgjørene er avsluttet høsten 2023.

8.1.3 Kommunale avgifter og gebyrer

Brukerbetalinger som ikke er regulert av eksternt lovverk eller forskrifter økes i utgangspunktet tilsvarende lønns- og prisveksten. For komplekse områder, og områder med større prisendringer som følge av manglende reguleringer over flere år, vil det bli fremmet egne saker i forbindelse med budsjettbehandlingen. I den enkelte tjenestes årsplan fremkommer også forutsetningene som er lagt til grunn når det gjelder inntekter.

VAR – området:

Gebyrsatsene fastsettes med bakgrunn i regelverk for selvkost, for renovasjon og feiing er beregningene gjort av vår leverandør av tjenestene; Steinkjer kommune. For feiing og tilsyn kjøpes tjenestene fra et interkommunalt brannvesen.

8.2. Kostnadsreduserende tiltak

Det ble i forbindelse med budsjett 2019 vedtatt en rekke kostnadsreduserende tiltak med virkning både for budsjett og videre i planperioden. For en del av disse har perioden med pandemi ført til en reversering, slik at arbeidet langt på vei må startes på nytt. For tiltaket knyttet til privatisering av private veier har dette vist seg å ha massiv politisk motstand. Dette er derfor tatt ut av økonomiplanen inn til videre.

8.2.1 Reetablering av samlokalisering av personell Pleie og omsorgstjenesten:

Tiltaket med samlokalisering var kommet på lass da pandemien kom i mars 2020, men ble så ut hensynet til smittevern reversert. Samlokalisering viste seg å ha gode effekter i forhold til organisering og samhandling, og det er nå gledelig at denne prosessen nå kan fortsette. Det er pr i dag vanskelig å sette prislapp på dette tiltaket, men her er åpenbare kvalitative gevinster i forhold til samhandling og arbeidsfellesskap. Slike momenter vil på sikt kunne virke gunstig utvikling både i forhold til arbeidsmiljø, sykefravær og rekruttering – noe som i neste omgang også kan effektivisere ressursbruken både i form av brukertilfredshet og samtidig kunne frigjøre ressurser til å utvikle tjenesteproduksjonen videre.

Kommunedirektøren forutsetter i sitt budsjettarbeid at innføringen av års-turnus og mer effektivisering av ressursbruken til tjenesteproduksjon på tvers av virksomheten vil kunne friggi ressurser til videreutvikling av tjenestetilbudet. Kommunedirektøren vil således følge

nøye med utviklingen i kostnader knyttet til bruken av innleide vikarer, sykefravær og arbeidsmiljø.

8.2.2 Reduksjon i energikostnader.

Ny varmeløsning for Snåsa skole/Snåsa samfunnshus er nå på plass, og det forventes at kostnadene nå går ned vesentlig i forhold til tidligere. Høge strømpriser gjør det også veldig lønnsomt å spare strøm der dette kan være mulig og her vil alle monner dra. Kommunen arbeider derfor videre med enøk tiltak for alle kommunale bygg og vil samtidig legge vekt på både små ting som å senk innetemperatur og restriktiv bruk av belysning. Større tiltak som etterisolering, bytte av vinduer og mer energigivennlige ventilasjonsanlegg vil også kunne gi gevinst over tid. Det foreslås derfor at resterende midler bevilget til prosjekt for biovarme ved Snåsa skole omdisponeres til enøk tiltak for kommunale bygg. Se eget tiltak i forbindelse med investeringer. Det forventes en reduksjon i energikostnader på minimum kr 100.000,- (målt mot dagens energipris pr år) fra 2024.

Kostnadsbesparing på grunn av energiøkonomisering legges inn nettoramme for ansvar 7000 Utvikling med kr 100.000 i 2024 og videre opp til kr 400.000 for resten av planperioden.

8.2.3 Kostnadsreducerende tiltak skoledrift Snåsa skole

Som innledningen til budsjettet viser er det en forventning om at demografisk endring av kommunens befolkning vil medføre reduserte behov innen oppvekstsektoren. Snåsa skole har også i samråd med kommunedirektøren foretatt nøye vurdering i forhold til å tilpasse nivået på skoledriften relatert til nedgang i elevtallet. Opprinnelig målsetting i forbindelse med budsjettarbeid for 2022 måtte i siste instans justeres noe på grunn av forventet bortfall av inntekter knyttet til elever fra andre kommuner. For 2023 er stagnasjon i inntekter i ferd med å normaliseres og kommunedirektøren er tilfreds med arbeidet som er gjort for å tilpasse driftsnivået i forhold til dagens elevsituasjon. Forventninger om fortsatt nedgang i elevtall, medfører at arbeidet må videreføres utover i planperioden og dette vil bli en stadig mer krevende øvelse. Målsettingen er en reduksjon i netto utgiftsramme ned mot 19,5 millioner ved utgangen av 2026. Større barnekull vil da gi behov for vekst.

Kommunedirektøren legger ikke inn kostnadsreduksjon i rammen til Snåsa skole for 2024 med kr 200.000. Dette økes videre med 300 tusen i 2025 og nye 300 tusen i 2026.

8.2.4 Kostnadsreducerende tiltak Snåsa barnehage

Tilsvarende som innenfor skole, ble det i budsjett 2021 lagt til grunn at reduksjon i barnetall burde kunne gi muligheter for innsparing, i størrelsesorden kr. 250.000,-. Dette viste seg vanskelig å gjennomføre, og årsaken til dette er litt todelt. Gledelige fødselstall de siste to årene har gitt noe økt barnetall innen småbarngruppen 0-2 år, medfører at antallet plasser ikke reduseres likt med antall barn. Nye småbarn gir derfor med andre ord nesten like mange plasser som tidligere. Det er i tillegg kommet noen nye brukere med betydelige tilretteleggingsbehov og resultatet ble at budsjett 2022 måtte økes med tre millioner kroner. Målsetting om reduksjon for 2023 ble fortsatt opprettholdt.

Snåsa kommune har knakende gode barnehager, og i måling fra Kommunal Rapport for 2021 kom Snåsa ut som landets beste på barnehager. Målingen omfattet alle barnehagene i

kommunen både kommunale og private. Kvaliteten er derfor udiskutabelt svært god, og dette gjenspeiles da naturlig nok en relativt kostbar drift. Barnehagen er også veldig brukervennlig både i forhold til opptak, åpningstider og i forhold til valg av avdeling. Dette er da også godt i tråd med målsettingen i den nye kommuneplanen knyttet til å styrke bokvaliteten i hele kommunen. Fleksibiliteten i åpningstiden gjør det enklere for foreldre med lange reiseavstander til skole eller jobb utenfor kommunen, og gir slikt sett et godt bidrag til å opprettholde folketallet. Dette er derfor gode og viktige, men det kan samtidig være viktig å få kostnadene synliggjort når kommunen nå en periode som gir betydelige kostnadsutfordringer. Kommunalsjef oppvekst utfordres derfor til å gjøre beregninger i forhold ekstrakostnader knyttet til fleksibilitet i opptak og åpningstider. Utredning om mulig innsparing legges frem i forbindelse med budsjettbehandling 2024, prioriteringer vil da kunne gjøres ut fra et forsvarlig grunnlagsmateriale. For å beholde fokus på nødvendigheten av kostnadseffektivisering legges det et nedtrekk i netto utgiftsramme med kr 200.000 i 2024 og som økes til 400.000 fra 2025 og ut planperioden.

Tiltaket om kostnadsreduksjon med kr 200.000,- pr år legges inn i kommunedirektørens forslag til økonomiplan i 2024 og kr 400.000,- fra 2025 og ut perioden.

8.3. Nye tiltak

Som vi innledningsvis har vært inne på tidligere medfører den store og uventede økningen i lånerente at handlingsrommet nå er sterkt redusert. Dette er sterkt beklagelig, spesielt siden arbeidet med den nye kommuneplanen viser mange godt tiltak for å utvikle lokalsamfunnet i den retning som vi ønsker. Det er da viktig å løfte blikket og se på alle den aktiviteten som allerede er i gang, og hvordan vi kan utvikle denne enda mer i den retningene vi ønsker .

8.3.1 Politisk -Valg (kommunevalg)

Det er som kjent nytt kommunevalg høsten 2023 og stortingsvalg i 2025. Arbeidet med valget medfører en del kostnader knyttet til kommunenes arbeid med avviklingen av selve valget, og opptelling av stemmesedler. Budsjett 2023 og 2025 er framlagt med kr 171.000 til dette formålet. Tiltaket inngår i nettoramme til ansvar 110 Politisk under funksjon 1009 Valg.

Tiltaket er innarbeidet i kommunedirektørens forslag økonomiplan med de kostnader som beskrevet.

8.3.2 Sentraladministrasjonen – MOT (Samfunns-MOT)

I forbindelse med budsjettprosessen 2019 ble det besluttet at ordningen i tilknytning til MOT på Snåsa skole skulle fases ut, samt at det ble satt i gang arbeid for å se på tverrsektorielle lokale arbeidsmetoder for å ivareta oppvekstmiljøet for barn og unge – «Snåsamodellen». Resultatet fra denne prosessen ble at den nyutviklede «Snåsamodellen» ble supplert med en gjeninnføring av MOT, men nå i litt mer omfattende målestokk. MOT skulle nå inngå i alle ledd i organisasjonen Snåsa kommune, og samtidig også omhandle private skoler- og barnehager, samt frivillige lag og foreninger og Snåsasamfunnet for øvrig. Satsningen fremgår også som et viktig moment i forhold til trygg oppvekst, utvikling av trygge møteplasser og et inkluderende lokalsamfunn i den nye kommuneplanen sin samfunnsdel.

Det ble i forbindelse med budsjett 2022 skissert en kostnadsramme på kr 400.000,- for tiltaket. I tillegg brukes det også en del ressurser innenfor skole og barnehage som er direkte knyttet opp mot konkrete aktiviteter for disse aldersgruppene. Det er også signaler om at lisensene til aktivitetene våre for i år har vært subsidierte, slik at kostnadene i 2023 og utover

vil kunne bli større. Budsjett for tiltaket med kr 400.000,- innarbeides i budsjett 2023 og videreføres for perioden 2023-26.

8.3.3 Sentraladministrasjonen – utvidelse av kommunesamarbeidet innen IKT.

Snåsa kommunestyre vedtok i sitt møte 27.10.22 sak 45/22 utvidelse og omorganisering av kommunesamarbeidet innenfor IKT. Dette var tidligere organiserte ut fra den gammel kommunelovens §27, med Snåsa, Inderøy og Steinkjer. Nytt lovverk i forhold til mulig organisering, samtidig med ønske om utvidelse til også å omfatte Levanger og Verdal medfører at Snåsa fra og med 01.01.23 inngår som deltaker i det nye selskapet Digitale Innherred kommunale oppgavefellesskap. Det nye selskapet har som mål å gi et bedre tilbud innen IKT og digitalisering for deltakerne. Tiltaket medfører da naturlig nokk også en betydelig vekst i kostnader og her kommer den største endringen for 2024 og utover. Budsjetterte kostnader i 2023 med 2,6 millioner økes da til om lag 4,36 millioner kroner. En økning på 1,7 million. Endringen skyldes i det alt vesentlige utvidelse med flere ansatte i det nye selskapet og endring i fordeling av kostnader mellom deltagerkommunene. Større andel i fast fordeling og mindre ut fra folketall rammer da mest de minste kommunene som Inderøy og Snåsa. **Endring i kostnad knyttet til nytt IKT samarbeid er innarbeidet i kommunedirektøren sitt forslag til budsjett og økonomiplan.**

8.3.3 Snåsa barnehage – matsservering

Snåsa barnehage har registrert ønske fra foreldre om utvidet tilbud om servering av varm mat i barnehagen. Tiltaket vil på sikt inngå i planene om nytt sentralkjøkken ved sykeheimen og går ut på en midlertidig ordning der varm mat tilbereds hver dag, noe som krever behov for økt bemanning med 70% stilling. Kjøkkenhjelp i 70% vil medføre en kostnad på med ca. kr 400.000,- , tillegg vil kostnadene til innkjøp og lagring, samt utstyr. En veldig begrenset del av dette vil kunne finansieres gjennom økt egenbetaling fra foreldre. Det pr i dag kommunedirektøren ser det ikke tilgjengelige midler til tiltaket i enhetens eksisterende budsjett. Tiltaket i den form det her fremgår ikke er realistisk ut fra dagens kommuneøkonomi generelt, og ressurstilgangen innenfor barnehageområdet spesielt.

Tiltaket er ikke innarbeidet i forslag til budsjett 2023.

8.3.4 Pleie og omsorgstjenesten - Demenskoordinator

Pleie og omsorgsenheten har i flere år prøvd ut ulike ordninger med demenskoordinator. Stort sett har dette vært en ansatt med et særskilt engasjement for faget som har hatt rollen innbakt i egen stilling, og brukt at tiden innenfor ordinær arbeidstid til å ivareta oppgavene. Enheten ser imidlertid at det er krevende å rekruttere til slike ansvarsområder, og tror det kan ha sammenheng med at det ikke er tilstrekkelig ressurser til oppfølging. Tjenesten har derfor det siste året hatt en prøveordning med et engasjement i 40% stilling. Funksjonen har vært svært velfungerende, og både enheten, samarbeidende parter, samt pasienter og deres pårørende har opplevd dette som en veldig bra ordning. Enheten ønsker å videreføre tiltaket som gir en gevinst i form av at pasienter og pårørende opprettholder en god livskvalitet i egen heim lengre. Tiltaket har en netto utgiftsramme knyttet til lønnsressurs med kr 290.000,- . Tiltaket ble innarbeidet som en forsøksordning for to år i forbindelse med budsjett 2022, men foreslås nå som en permanent ordning.

Tiltaket innarbeides i budsjett 2023 og økonomiplan videre ut perioden.

8.3.5 Pleie og omsorgstjenesten – Prosjekt «Ny turnusordning»

Arbeidet med ny turnusordning er godt i gang, men er fortsatt ikke sluttført. Arbeidet er omfattende og krever også at medvirkning fra ansatte, tillitsvalgte og verneombud. Det er derfor viktig at det gis så pass med tid at prosessene som skal danne grunnlaget for en fremtidig organisering trygge. Skifte av datasystem for tidsregistrering og turnusplanlegging midt oppe i perioden gir også noen utfordringer i tillegg til kjente momenter som pandemi, bemanningssituasjon og så videre.

Prosjektet utvides derfor frem til våren 2023 innenfor en kostnadsramme på kr 50.000,-

8.3.8 Familiesentralen - Oppstart Helseplattformen

Oppstart av helseplattformen var opprinnelig tidfestet til 2021. Det ble også i forhold til arbeidet med klargjøring bevilget midler på ansvarsområdet 550 Familiesentralen økning med kr 50.000,- i netto utgiftsramme. Det er fortsatt stor usikkerheten rundt innføringstid, og ikke minst kostnader. Det legges til grunn at kommunestyret skal fatte et vedtak i forhold til innføring i løpet av 2023 og at det innen den tid bør foreligge trygge estimat både i forhold til investeringskostnader, innføringskostnader og videre kostnader i drift. Det er derfor ikke bevilget nye midler før mer rundt dette tiltaket blir klarlagt.

Tiltaket er ikke lagt inn i kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan.

8.3.9 Familiesentralen (NAV) ønske om økt stillingsandel knyttet til integreringsarbeid mot minoritetsfamilier.

Kommunedirektøren har mottatt ønske fra NAV Inntrøndelag med ønske om stillingsutvidelse i tilknytning til videreføring av prosjektet SKODD nye behov i forbindelse med bosetting minoritetsfamilier. Tiltaket er vurdert ut fra bosetting av slike i Snåsa, der det hittil i år ikke er bosatt nye familier i denne gruppen. Bosettingene i Snåsa er i det alt vesentlig knyttet til enslige godt oppe i åra, og disse kan vel neppe sies å tilhøre målgruppen. De familiene dom er igjen på Snåsa fra forrige periode med bosetting har vært relativt lenge i landet. Snåsa kommune var før forespørselen om bosetting av flyktninger fra Ukraina i ferd med å bygge ned sitt apparat i forhold til å ivareta nye bosatte. Det har derfor vært behov for ny bemanning nå i høst, og kommunen burde derfor kunne ivareta dette på en tilstrekkelig måte. Signalene fra NAV gikk på kostnadsfordeling av et årsverk, der Snåsa fikk en 20%.

Kommunedirektøren har i sin vurdering påpekt at behovet burde være moderat, både ut fra egen bemanning og ut fra at målgruppen burde være svært begrenset. **Kommunedirektøren har derfor ikke innarbeidet dette tiltaket i forslaget til budsjett og økonomiplan.**

8.3.10 Utviklingsenheten – videreføring av prosjektet «møteplass alle sammen»

Prosjektet er i utgangspunktet et folkehelseprosjekt delvis finansiert med tilskuddsmidler fra Trøndelag fylkeskommune og med krav om egeninnsats/egenfinansiering fra kommunen. Prosjektet som er et treårig tiltak hadde sin spede start tilbake i 2019, med har på grunn av manglende bemanning og bytte av stillinger nå i en periode ligget brakk. Fylkeskommunen har innvilget forlengelse av prosjektperiode, og bemanning er nå på plass. Tiltaket er gjennom arbeidet med kommuneplanen blitt enda mer aktualisert gjennom at tilgangen på gode møteplasser har kommet frem som et sentralt moment i forhold til bolyst og attraktive lokalsamfunn. Kommunedirektøren vil derfor oppfordre alle ansvarsområder til tilrettelegge

for at ansatte kan bidra i kommunen sin egeninnsats slik at prosjektet bringes trygt i havn. En endelig evaluering vil også avdekke ressursbehov for å holde etablerte møteplasser i live.

Tiltaket er innarbeidet i kommunedirektøren sitt forslag for budsjett og økonomiplan.

8.3.11 Utviklingsenheten – ekstra 20% stillingsressurs i tilknytning til Kulturskolen

Kulturskolen har fremmet et ønske om utvidet stillingsressurs til arbeid med ungdom. Prosjektet «drømmefangst» har fått de unge i tale og det er et stort ønske om etablering av en møteplass for uorganisert aktivitet. En plass der de bare kan «henge» uten at det stilles ytterligere krav. Det som blir skissert er et mulig samarbeid i tilknytning til Kulturskolen og Biblioteket for å få til en slik møteplass. Kostnadsrammen for dette er på om lag 200.000 kr.

Kommunedirektøren har vurdert dette tiltaket og ser at det kan være behov for å etablere et tilbudet. Kommunedirektøren er av den oppfatning at ungdommen selv må utfordres til å skape et slik møtested der de selv kan ha styringen innen gitte rammer. Et tenkt samarbeid på tvers av foreningslivet, med bred deltagelse vil både kunne skape «voksenkontakt» og samtidig gi tilstrekkelig frihet, men ønsker en mer gjennomarbeidet plan før tiltaket kan prioriteres.

Tiltaket er ikke innarbeidet i budsjett og økonomiplan.

8.3.12 Ny taksering knyttet til eiendomsskatt

Som det innledningsvis er påpekt i omtalen på området eiendomsskatt, ble det fra 2021 lagt til grunn verdivurdering fra skatteetaten på de eiendommene der slik verdsetting eksisterte. For fritidseiendommer og næringseiendommer der slik verdsetting ikke foreligger, er det nå tid for omtaksering. Eksisterende takst har en varighet på ti år, og ny verdsetting vil være gjeldende fra og med 2024. Steinkjer, Levanger og Verdal er i samme situasjon som Snåsa, og det er derfor i samarbeid med disse foretatt en anbudsforespørsel på utføringen av arbeidet. Det foreligger således allerede et pris på utførelsen av jobben. Snåsa ser for seg at de på samme vis som Steinkjer bare foretar ny taksering på de eiendommene der kommunen ikke mottar verdsetting fra Skatteetaten. Dette vil avgrense kostnadene med taksering betydelig og samtidig gi kommunen bedre tid til å følge opp de noe mer kompliserte takstene i forhold til næringseiendom. Kostnadene med en slik begrenset taksering er forventet å bli ca. 1.000.000,-. Tiltaket finansieres kortsiktig gjennom bruk av disposisjonsfond.

Tiltaket er innarbeidet i kommunedirektøren sitt forslag til budsjett og vil i det alt vesentlige knyttes opp mot budsjett 2023.

8.4. Budsjettrammer 2023 per ansvar

Med endringer knyttet til regulering av økte kostnader, samt innarbeiding av tiltak og hensyntatt tidligere vedtak fremmer kommunedirektøren følgende forslag om tildeling av budsjettrammer for stabene og tjenestene for perioden 2023 – 2026

§5-4. Bevilgningsoversikt drift						
Regnskap til fordeling pr ansvarssted						
Ansvar	R-2021	B-2022	B-2023	Ø-2024	Ø-2025	Ø-2026
1100 Politisk virksomhet	3 000	2 686	2 873	2 703	2 703	2 873
av dette netto fondsdisposisjon	-	-	-			
1200 Sentraladministrasjon	5 402	5 758	6 055	6 055	6 055	6 055
netto fondsbruk	-	-	-			
1300 Flyktningetjenesten	-7	1 057	1 773	1 773	1 773	1 773
av dette netto fondsbruk	-	-	-			
2000 Personal og organisasjon	5 039	8 116	8 600	8 600	8 600	8 600
av dette netto fondsbruk	-	-	-			
2500 Enhet for sørsamisk språk og	-	-	-	-	-	-
av dette netto fondsbruk	-117					
2750 Plan og økonomi	13 583	13 933	14 406	14 406	14 406	14 406
av dette netto fondsbruk	950					
3000 Snåsa skole	19 868	20 577	20 352	20 152	19 852	19 052
av dette netto fondsbruk						
3250 Samisk enhet	1 894	1 556	1 577	1 577	1 577	1 577
av dette netto fondsbruk	317					
3500 Snåsa barnehage	11 613	12 325	11 998	11 798	11 598	11 598
av dette netto fondsbruk	-22					
5000 Pleie og omsorgstjenesten	53 588	49 367	54 874	54 874	54 874	54 874
av dette netto fondsbruk	-295					
5500 Familiesentralen	23 238	24 159	23 826	23 826	23 826	23 826
av dette netto fondsbruk	725					
6500 Kirka	2 451	2 458	2 508	2 508	2 508	2 508
av dette netto fondsbruk						
7000 Utvikling	21 921	19 620	23 158	23 058	22 758	22 458
av dette netto fondsbruk	-358	-388				
8000 Finansposter	-12 073	-5 620	-8 124	-8 179	-8 179	-7 419
av dette netto fondsbruk	1 255	-3 202	-3 974	-1 150	-245	925
SUM	150 772	155 992	163 876	163 151	162 351	162 181

1100 Politisk virksomhet

Gjelder ordfører, varaordfører, politisk sekretær samt politiske utvalg og revisjon. Endringene for enheten består av endring i lønn, samt at det er kommunevalg i 2023 og stortingsvalg i 2025. Det er også mindre justeringer knyttet økte kostnader for kontrollutvalg og revisjon.

1000 kr	R-2020	R-2021	B-2022	B-2023
Brutto utgift	3 024	3 329	2 873	3 217
Inntekter	-520	-329	-187	-188
Netto ramme	2 504	3 000	2 686	3 029

1200 Sentraladministrasjonen

Virksomheten omfatter Kommunedirektøren, IT- konsulent (10%) og fra 2022 også koordinator for MOT, sammen med en del av de administrative felleskostnadene.

1000 kr	R-2020	R-2021	B-2022	B-2023
Brutto utgift	6 097	5 986	6 123	6 420
Inntekter	-508	-585	-365	-365
Netto ramme	5 589	5 402	5 758	6 055

Omorganisering i IKT samarbeidet medførte at rammeområdet i 2022 ble noe nedjustert, og oppjusteringen i 2023 og spesielt 2024 har jo samme årsakssammenheng. Bare at denne gangen går endringen motsatt veg slik at kostnadene øker. De andre endringene innenfor området er økte lønnskostnader som følge av lønnsreguleringer og økte priser på en del

1300 Flyktningetjenesten

Opprinnelig plan var å avvikle denne enheten fra og med høsten 2022, men endring i forbindelse med krigen i Ukraina har medført nye behov innen dette virksomhetsområdet. Virksomheten har i dag en personalressurs på 1,1 årsverk, noe som er under fortløpende vurdering ut utviklingen i antall bosettinger. Netto ramme finansieres gjennom overføringer fra staten i form av integreringstilskudd. Kommunen har også en del midler avsatt med bakgrunn i tidligere bosetting som forutsettes brukt innen området. Dette er da også ment å dekke spesifikke stønadskostnadene knyttet økonomisk sosialhjelp. Tilsvarende gjelder også kostnadene knyttet til voksenopplæring.

1000 kr	R-2020	R-2021	B-2022	B-2023
Brutto utgift	1 894	1 464	1 539	2 255
Inntekter	-3 160	-1 471	-482	-482
Netto ramme	-1 266	-7	1 057	1 773

Fra og med 2023 blir integreringstilskuddet ført under området finans. Bakgrunnen for dette er at disse inntektene også skal kunne anvendes på andre områder i kommunen dersom slike behov skal oppstå. Dett være seg helsekostnader, kostnader inne oppvekt eller utgifter knyttet til andre deler av kommunes tjenestetilbud. Dette er da også årsaken til at inntektsutviklingen innen området er relativt flat.

2000 Personal og organisasjon

Ansvar 200 omhandler personalsjef, sekretærressurser for lønn, postmottak, arkiv og sentralbord. Hovedtillitsvalgt og lærlinger inngår også her. Virksomheten har ca. 7,3 årsverk, og ca. 3 av disse er knyttet til lærlinger og tillitsvalgte. Endringer i avsatte ressurser til neste års lønnsoppgjør utgjør størstedelen av budsjettendringen. Dette er midler som blir fordelt i

løpet av året, og er forklaringen på det store avviket mellom regnskap og opprinnelig budsjett. Avsatt beløp til lønnsoppgjør 2023 er på 3,6 millioner kroner.

1000 kr	R-2020	R-2021	B-2022	B-2023
Brutto utgift	4 823	5 406	8 589	9 074
Inntekter	-406	-367	-473	-473
Netto ramme	4 417	5 039	8 116	8 600

2500 Sør samisk språk og kultur

Virksomheten skal som en del av forvaltningskommunen fremme, vitalisere og synliggjøre sørsamisk språk og kultur i Snåsa, i Trøndelag og hele det sørsamiske området. Aktiviteten er delt i to hovedområder der administrasjon av den tidligere nente aktivitet utgjør om lag 1/3 og språksentret utgjør 2/3. Språksenteret Gïelem nastedh ble etablert i januar 2012 er et av 19 samiske språksentre i Norge. Aktiviteten er direkte finansiert gjennom sametinget, enten som direktebevilgning til virksomheten, eller i form av finansiering av konkrete tiltak eller prosjekt. Den eksterne finansieringen medfører at rammebetingelsene indirekte er avhengig av statens bevilgning til sametinget, og som sådan ikke påvirket av statsbudsjettet bevilgning til kommunesektoren. Bruttobudsjett for aktiviteten er på ca. 4 millioner i 2022, og har knappe 5 årsverk direkte knyttet til sin aktivitet. I tillegg kommer finansieringen av årsverk knyttet til eksterne prosjekter.

1000 kr	R-2020	R-2021	B-2022	B-2023
Brutto utgift	5 771	5 737	3 955	4 637
Inntekter	-5 771	-5 737	-3 955	-4 637
Netto ramme	0	0	0	0

Aktiviteten i forbindelse med pandemiperioden har vært noe lavere enn normalt, men er nå på full fart tilbake. Det forutsettes at Sametinget fortsatt spiller på lag slik at målsettingene om ytterligere økt aktivitet i 2023 kan være realistisk.

2750 Plan og økonomi

Plan og økonomi består av to kommunalsjefer og en økonomisjef. Samlet stillingsressurs er på 2,7 årsverk. Hoveddelen av kostnadene er knyttet opp mot tilskudd til private barnehager, spesialpedagogiske tiltak i skole og barnehage, samt skoleskyss. I tillegg føres også kostnadene ved en del interkommunale tiltak som PPT, Inn-Trøndelag regnskap og lønn, og Felles innkjøpsordning her. Størst vekst i 2023 er knyttet til økte tilskudd til private barnehager og kostnader i forhold til spesialpedagogiske tiltak innen privat skoledrift. Ut fra demografiprognosene for kommunes befolkning kan det på sikt også forventes noe nedgang i disse kostnadene.

1000 kr	R-2020	R-2021	B-2022	B-2023
Brutto utgift	14 832	15 572	14 850	1 533
Inntekter	-907	-2 004	-917	-917
Netto ramme	13 925	13 568	13 933	14 406

Kostnadene i forhold til kommunesamarbeidene har de siste par årene hatt en del forventninger om reduksjon i kostnader. Dette har så langt vist seg vanskelig å realisere og kostnadsveksten hos disse eksterne er også ofte høyere enn den som gjør seg gjeldene internt.

3000 Snåsa skole

Enheten Snåsa skole har knappe 30 årsverk. Endringene i nettobudsjett i tilknytning til Snåsa skole skyldes i hovedsak tilpasninger av drifta i forhold til redusert elevtall, noe som påvirker de fleste utgiftspostene. Det er samtidig noen flere deltagere innen ordningen med SFO. Her medfører de statlige ordningene i forhold til redusert foreldrebetaling at nettokostnadene øker noe mer enn ellers. Kostnader i tilknytning til grunnskoleopplæring for flyktninger viser også å bli høyere og varer lengere enn forutsatt. Budsjetterte kostnader for denne aktiviteten ser ut til å kunne ligge på samme nivå som i 2022, og var egentlig forutsatt å kunne bli redusert. Det er samtidig en liten usikkerhet i forhold til utviklingen i behovet ved nye fremtidige bosettinger.

Befolkningsprognoser for Snåsa legger til grunn at elevtallet i skolen fortsatt vil bli redusert utover i perioden. Uten tilflytting av nye innbyggere i denne gruppen vil dette fortsette helt frem til barnekullene fra 2020 og 2021 kommer i skolealder. Det forutsettes derfor at arbeidet med tilpasning av drift til forventet nedgang i elevtall fortsetter. Kommunedirektøren forventer derfor en nedgang i ressursbehovet utover i planperioden slik det er beskrevet under tiltaksdelen i budsjettet.

1000 kr	R-2020	R-2021	B-2022	B-2023
Brutto utgift	26 189	25 287	24 503	24 125
Inntekter	-5 681	-5 419	-3 926	-3 774
Netto ramme	20 509	19 868	20 577	20 352

3250 Samisk enhet

Aktiviteten omfatter drifta av skole og barnehage, samt internat. I tillegg foregår fjernundervisning av elever fra at større område. Aktiviteten i tilknytning til skole og internat er finansiert med tilskudd fra Utdanningsdirektoratet. Tilskuddet omfatter også drift av og kapitalkostnadene for lokalene. Barnehagen er i dag en kommunalt finansiert barnehage, men er i realiteten en samisk barnehage med et unikt tilbud knyttet til samisk språk og kultur. Barnehagen er helt sentral for å kunne opprettholde et fremtidig forsvarlig elevtall på skolen, og burde derfor i langt større grad være gjenstand for statlige tilskuddsordninger. Samlet har samisk enhet vel 19 årsverk. Av disse er det om lag 4,5 årsverk i barnehagen. En betydelig del av bemanningen skyldes forsterket innsats knyttet til språkopplæring. Dette har vært mulig gjennom tett samarbeid språksenteret, og barnehagedriften er helt avhengig av dette samarbeidet for å kunne videreføre tilbudet slik det er i dag.

I forhold til finansieringen har statens tilskudd i noen grad stått på stedet hvil over flere år. Dette har delvis sammenheng med at forsiktig drift i tidligere tider hadde medført en viss grad av oppbygging av buffer i form av fond. Situasjonen i senere år er derimot motsatt, og avsatte fondsmidler er nå betydelig redusert. I dialog med staten er det presisert at det ikke lenger er adgang til å beholde ubrukte midler på fond, selv om dette lettere kan gjøre driften i stand til å håndtere uforutsette hendinger.

1000 kr	R-2020	R-2021	B-2022	B-2023
Brutto utgift	15 280	14 238	14 800	15 905
Inntekter	-13 583	-12 344	-13 244	-14 327
Netto ramme	1 697	1 894	1 556	1 577

3500 Snåsa barnehage

Snåsa barnehage drifter to avdelinger, Vinjebakken og Brede. Barnehagene har hatt nedgang i antall unger over år, men gledelige fødselstall i 2020 og 2021 har endret på dette. Økning i småbarngruppen gir også betydelig utslag i forhold til bemanningsbehov, og antall ansatte i barnehagen har gått opp. I tillegg kommer en del utfordringer gjennom at det noen av de nye barn også har et betydelig behov knyttet til styrket drift. Budsjettforslaget fra enheten har således en økning i nettorammen på vel 32% eller nesten tre millioner i forhold til netto budsjetttramme i 2021. Det meste av dette skyldes budsjettering med økt bemanning fra 16,3 årsverk i 2021 til 21,4 årsverk i 2023. Av dette går 1,7 årsverk til styrket drift. Snåsa kommune har en veldig god og fleksibel barnehageordning for både foreldre og barn. Barnehagene i Snåsa ble da også kåret til å være helt på toppen i landet gjennom målinger for 2021. Både fleksibiliteten og kvaliteten koster, noe som i utgangspunktet medfører at kostnadene i barnehagedrifta er betydelig høyere enn mange kommuner vi ønsker å sammenligne oss med. Enheten har derfor både i forbindelse med regnskap 2022 og budsjettarbeidet for 2023 sett på alle muligheter for effektivisering. Budsjettforslaget for 2023 inneholder utgjør derfor i liten grad ytterligere kostnadsvekst ut over økning i lønnsnivå. Tjenesten har i sitt budsjettinnspill ytret ønske om utvidet aktivitet i tilknytning til økt servering av varm mat, Se kapittel for gjennomgang av tiltak. Forventning om trangere tider og samtidig ny nedgang i barnetallet medfører at kommunedirektøren fortsatt ønsker å fokus på reduserte kostnader og finner da naturlig nok heller ikke rom for nye kostnader. Tjenesten utfordres til videre kostnadsfokus og gis i oppdrag i å finne gode estimater for konkrete tiltak. Disse må da settes opp mot prioriteringene i den nye kommuneplanen for forhold tilknyttet bolyst, bruk av hele kommunen og ønske om tilflytting. Tallmateriale forutsettes å foreligge i god tid før budsjettprosessen for 2024, slik at folkevalgte organer kan ta stilling til disse på et bredere informasjonsgrunnlag enn det som foreligger i dag. Kommunaldirektøren har i sin gjennomgang knyttet til tiltak for årets budsjett gitt sine signaler om behovet for kostnadseffekt av foreslåtte tiltak.

1000 kr	R-2020	R-2021	B-2022	B-2023
Brutto utgift	12 660	14 367	14 754	14 775
Inntekter	-3 164	-2 754	-2 430	-2 777
Netto ramme	9 496	11 613	12 325	11 998

5000 Pleie og omsorgstjenesten

Pleie og omsorgstjenesten er det område i kommunen med størst budsjett og størst aktivitet, god og effektiv drift her vil derfor i stor grad være nøkkelen for å kunne ha en sunn kommuneøkonomi over tid. Tjenesteområdet omfatter sykehjemsdrift, hjemmetjenester, bofellesskap og avlastningsboliger, samt aktiviteter for brukerstyrte personlige assistenter, avlastning og støttekontakter. Aktiviteten er også i mange sammenhenger knyttet tett opp mot virksomhetsområder innenfor helse og vil ofte bli sett på som en sammenheng. Begge områdene ble i 2022 samlet inn under felles ledelse og det foreligger en del forventninger i forhold til koordinering og optimalisering knyttet til dette. På noe sikt vil det også kunne være naturlig å se på om disse to tjenesteområdene kan samles under et felles ansvar/budsjettområde.

Samlet aktivitet innen Pleie- og omsorgstjenesten forventes i 2023 å være på vel 67 årsverk. I tillegg kommer innleie av ferievikarer, ekstrahjelp og så videre. Tjenesten ble i 2022 styrket gjennom tilsetting av demenskoordinator, og har i tillegg til enhver tid flere ulike prosjekter gående. Tjenesten har i perioden fra mars 2020 og frem til i dag vært gjennom store

utfordringer knyttet til pandemihåndtering, nytt sykeheim og skifte av ledelse. Delvis har dette gitt seg utslag i økte kostnader i forhold til midlertidige løsninger. Pandemien medførte også økte vikarbehov og var med på å skape utfordringer i forhold til organisering for å til enhver tid ha nødvendig kompetanse tilgjengelig for at tjenesteproduksjonen skal kunne skje i betryggende former. Arbeidet med ny turnusordning er godt og vil være slutført i løpet av 1. halvår 2023. Samtidig er også aktiviteten til hjemmebaserte tjenester tilbake i lokalitetene til sykeheimen og det er betydelige forventninger til synergieffekter ved en slik samlokalisering. Arbeidet som var godt i gang da pandemien slo til, er nå er i ferd med å komme på skinnene på ny. Samhandling og god struktur i organisasjonen vil gi en mer organisk utvikling av handlingsmønster i forhold til behov og organisasjonen vil med dette bli mer robust i forhold til å mer forutsigbart handlingsmønster knyttet til den daglige uforutsigbarheten slik tjenesteproduksjon er satt til å håndtere. Demografiutviklingen i kommunen viser forventninger om økte behov og en velfungerende tjeneste er nødvendig for å håndtere denne fremtiden. Det forutsettes derfor at midler frigjort i form av utvikling og effektivisering blir gjort tilgjengelig for å dekke økt behov for tjenester og for nødvendig videreutvikling av kompetanse og tjenestekvalitet.

Nettoramme for 2023 vil for ansvar 5000 Pleie- og omsorgstjenesten bli på knappe 55 millioner kroner og tilhørende utgiftsramme da på over 74 millioner og utgjør ca. 27% av kommunes samlede kostnader. Tjenesten har en egenfinansiering knyttet til brukerbetaling og tilskudd på vel 19,2 millioner.

1000 kr	R-2020	R-2021	B-2022	B-2023
Brutto utgift	65 415	71 714	66 261	74 079
Inntekter	-15 064	-18 122	-16 895	-19 205
Netto ramme	50 351	53 592	49 367	54 874

Virksomheten har også i 2022 hatt tilsvarende utfordringer som i 2021 knyttet til nye brukere og økte behov innenfor ordningen med BPA. Selv om deler av dette kan gi gjenstand for refusjon fra staten, vil det fortsatt være store kostnader for kommunen. Spesielt gjelder dette situasjonen med mange brukere under innslagspunktet for refusjon. Det skjer også relativt brå og hurtige endringer både i antall og størrelsen på bistandsbehov og det er derfor viktig at Snåsa har en tilstrekkelig robust kommuneøkonomi til å kunne håndtere endringene på en god måte.

5500 Familiesentralen

Aktiviteten på Familiesentralen har sin hovedretning innenfor helserelaterte tjenester som helsestasjon, lege, jordmor, fysioterapi, psykisk helse, legevakt, barnevern og så videre. I 2021 ble også virksomheten knyttet til funksjonshemmede barn og unge flyttet hit fra Pleie- og omsorgstjenesten, noe som ga en forskyvning i nettoramme på ca. 1 million kroner. Tjenesteområdet er også den virksomheten som kostnadmessig har vært mest berørt av perioden med pandemibekjempelse. Aktiviteten medførte kostnader til både økt bemanning og kostnader generelt som ble finansiert med ekstra midler tilført fra staten. Denne perioden er nå forbi, og alle slike tiltak er nå tatt ut av budsjettet. Enheten har fortsatt flere løpende prosjektarbeid i gang, og disse også i stor grad finansiert av eksterne midler. En stor del av denne aktiviteten er da også godt i tråd med målsettingene i den nye kommuneplan, både i forhold til å bedre kunne ta vare på innbyggere innenfor konkrete fagfelt som rus og psykiatri.

Kommunen reduserte ressursbruken innenfor samarbeidsordningen knyttet til NAV Inn-Trøndelag ved at ei midlertidig stilling knyttet til tettere oppfølging av brukere av sosialstønad. Kommunedirektøren har i forbindelse med budsjett 2023 mottatt ønsker om en gjeninnføring av noe lignende med 20% stilling. Kommunen har i dag et årsverk innen ordningen og har ikke funnet rom for å på ny kunne utvide ordningen.

Enheten ble for øvrig styrket innenfor områdene jordmor, kommunelege og kommunepsykolog i 2021 og for området fysioterapi i 2022. Kommunen oppfattes nå å ha god dekning innen helseområdet sett i relasjon til folketall, sammenlignet med tilsvarende kommuner og landet for øvrig.

1000 kr	R-2020	R-2021	B-2022	B-2023
Brutto utgift	24 638	26 883	27 130	26 787
Inntekter	-4 129	-2 971	-2 971	-2 961
Netto ramme	20 509	23 240	24 159	23 826

For den delen av virksomheten som er knyttet til kommunalt NAV og som gjelder økonomisk sosialhjelp til flyktninger vil finansieringen skje tilsvarende omtale rundt ressursbruken knyttet til voksenopplæring og integrering. Denne delen utgjør i budsjett 2023 kr 700.000,-. Kostnader i tilknytning til denne gruppen utgjør også en stor del av kostnadene ved kvalifiseringsprogrammet. Det er tidligere ikke vurdert slik at disse kostnadene er blitt dekket fra fond, og dette ville kanskje være unaturlig,

6500 Kirka

Virksomheten omfatter kommunes finansieringsplikt knyttet til drift og vedlikehold av kirkebygg og gravplasser, samt medansvar knyttet til seremonielle handlinger for disse områdene. I tillegg til utbetaling av økonomisk tilskudd, leveres også en del av forpliktelsene i form av tjenester. Det er ikke beregnet økning i budsjett for 2023 ut over lønnsvekst i 2022. Lønnsoppgjør 2022 er for kirkeansattes del fortsatt ikke avsluttet når kommune skriver sitt budsjett for 2023. Det er derfor i budsjettforslaget fra kommunen kun avsatt et skjønnsmessig beløp knyttet til lønnsoppgjør og eventuelle differanser når dette er endelig vedtatt vil kunne gjøres sammen med kommunens reguleringer i løpet av 2023.

Snåsa kommune har kjørt et strengt regime for å holde neste års budsjett nede, og alle eksterne aktiviteter og kommunesamarbeid er oppfordret å redusere sine kostnader. Det vil ikke bli lagt slike føringer i forhold til overføringene til kirken, men overføringene vil da heller ikke øke ut over det som tidligere er nevnt i forbindelse med lønnsoppgjør.

1000 kr	R-2020	R-2021	B-2022	B-2023
Brutto utgift	2 434	2 451	2 458	2 508
Inntekter	-25	0	0	0
Netto ramme	2 409	2 451	2 458	2 508

I forhold til kirken er det for øvrig på gang et stort prosjekt knyttet til nødvendig sikring av bygget, og da spesielt taket. Her er mye prosjektarbeid allerede gjort, men kostnadsestimater for selve tiltakene er fortsatt ikke på plass, Se for øvrig omtale under kommunes investeringsbudsjett.

7000 Utviklingsheten

Fra og med regnskapsåret 2020 og budsjett 2021 ble både landbruk og kultur, sammen med næringskonsulent lagt til rammebevilgningen for ansvar 7000 Utviklingsheten.

1000 kr	R-2020	R-2021	B-2022	B-2023
Brutto utgift	43 062	46 740	39 685	45 745
Inntekter	-22 847	-25 168	-20 065	-22 586
Netto ramme	20 215	21 572	19 617	23 158

Virksomheten er relativt kompleks og omfatter et vell av svært ulike aktiviteter fra slamtømming til kulturskole. De tradisjonelle tekniske område som veg og bygningsmessig drift utgjør de store og tunge oppgavene, mens mindre områder som planarbeid, kultur og næring utgjør krydderet i enheten. Samtidig som forvaltning innenfor primærområdene jord og skog selvsagt er svært viktig i en kommune som Snåsa.

Enheten er av de områder i kommunen, kanskje med unntak av finansområdet som har fått den største trøyken knyttet til endringene de raske økonomiske endringen landet vårt nå er oppe i. Spesielt gjelder dette i forhold til materialinnkjøp, energikostnader samt anleggs- og håndverkerkontrakter. Budsjettmessige endringer innen disse postene utgjør derfor mesteparten av økningen i nettorammen, men samtidig er også kostnadsøkningen for lisenser for elektroniske fagsystemer relativt påtakelig. Det er da også derfor sektorene innen vei og bygningsmessig drift er de som øker mest. Et tiltak for å motvirke deler av dette vil kunne være privatisering av kommunale veier. Dett er da også et tiltak som har blitt godt kjent gjennom budsjettarbeidet hos våre nabokommuner, og som også har vært et konkret tiltak i våre budsjetter frem til i dag. Kommunedirektøren har gjennom en realitetsorientering skjønnet at en slik prosess viser seg vanskelig å gjennomføre og har nå tatt dette ut av planverket. Tiltaket er derimot ikke glemt, og kostnadseffektene vil på sikt være helt nødvendig for å levere tilstrekkelig kvalitet på kommunale ferdselsårer i fremtiden. Utfordringen kan også være en naturlig del av kommunes videre arbeid med arealplan, og gjennom denne få en legitimitet som gjør gjennomføringen akseptabel i lokalsamfunnet.

Energibruk er det andre området enheten blir utfordret på. Både miljømessige hensyn og kommuneøkonomi tilsier at reduksjon i bruken av både fossilt brensel og elektrisk energi vil bli helt nødvendig. Snåsa kommune har nå gjennom en periode økt sin energibruk vesentlig, og det samtidig som nye og moderne bygge er tatt i bruk. Noe av problemet ligger i en stadig økende bygningsmasse, men noe ligger også åpenbart innenfor området som bedre isolasjon og smartere bruk av systemer i forbindelse med oppvarming og ventilasjon. Et mulig innsparingsmål burde i kroner kunne være 10% av dagens energikostnad eksempelvis målt ut fra regnskap 2021. Dette burde være realistisk på relativt kort sikt og vil da gi en kostnadsreduksjon på opp mot en halv million. Dette gjelder bare elektrisk kraft, og fyringsolje er holdt utenfor regnestykket da bruken av denne allerede er betydelig redusert.

Av andre momenter som kan nevnes er at enheten i 2022 fikk utvidet sin planressurs i 100% stilling. Personale tilbake fra permisjon medfører at denne nå også er styrket ytterligere. Det foregår samtidig et utstrakt arbeid med å finne nye samarbeidsområder innen de ulike fagområdene blant kommunene på Innherred. I mange tilfeller viser det seg at slike samarbeid ikke genererer vesentlig lavere kostnader, men gir et faglig bedre og mer robust tjenestetilbud for innbyggerne i kommunen. Det burde da også kunne være forhåpninger om at noen av slike

samarbeidsordninger kan bli lokalisert til vår kommune noe som kan bety positive bidrag i form av tilflytting og økte skatteinntekter.

Ut over fagfeltene som er nevnt er det ikke veldig store endringer fra budsjett 2022. Kulturskolen står fortsatt sterkt på Snåsa, deltagelsen er god. Brukerbetalingen justeres i forhold til økte kostnader jfr. konsumprisindeksen. I forhold til kulturarrangement er også både den kommunale virksomheten og foreningslivet for øvrig nå godt i gang etter at pandemien slapp taket. Enheten har også hatt et litt sovende prosjekt i tilknytning til folkehelse og nye møteplasser. Prosjektet er midt i flere av målsettingene innenfor den nye samfunnsdelen av kommuneplanen ut over kommunen sin organisasjon både lag og foreninger i et bredt felleskap. Etableringen av nye møteplasser og få til aktivitet er spesielt viktig for å få i gang lokalbefolkningen etter korona nedstengingen og passer da også svært godt i forhold til å bidra til at våre nye landsmenn (- og kvinner) fra Ukraina får en plass å bo der de kan trives.

9. INVESTERINGSBUDSJETT 2023 - 2026

9.1. Økonomiske rammer

Overordnet målsetting for Snåsa kommune er en lånegjeld mindre en 105% av brutto driftsinntekter. Kommunen vil ligge an til å nå denne målsettingen dersom investeringsnivået nå ikke i vesentlig grad overstiger løpende avdrag.

Kommunes investeringer vil også i fremtiden hovedsakelig bli lånefinansieres og høy gjeld bidrar direkte med usikkerhet til driftsbudsjettet i form av svingninger i lånerenten. Dersom finansieringsbehovet i investeringsbudsjettet overstiger summen av overføringer fra driftsbudsjettet, mottatte tilskudd og årlige avdrag, vil lånegjelden øke. Resultatet av dette er at de øvrige utgiftene på driftsbudsjettet må reduseres for å kunne betale de økte finansutgiftene. I de tilfeller investeringen bidrar til reduserte driftskostnader, vil den helt eller delvis være selvfinansierende. Det er da viktig at gevinstrealiseringen skjer ved at driftsbudsjettet for området senkes tilsvarende økte kostnader i renter og avdrag. For investeringer foretatt innenfor VAR-området, tilsier regelverket at disse skal nedbetales gjennom fastsetting av gebyrsatser. Likviditetsmessig kan det bli betydelige avvik mellom betalingene fra kunden og renter og avdrag til banken. Det er derfor vanskelig med en løpende sammenstilling i regnskapet og påvirkningen skjer derfor mer direkte i forhold til kommunes driftsresultat.

Med den sterke økningen i lånegjelden, som vi har hatt de siste årene, bør utgiftene på investeringsbudsjettet helst være lavere enn summen av overskuddet på driftsbudsjettet og det som betales i avdrag hvert år, slik at gjelden kan reduseres og belastningen på driftsbudsjettet reduseres. Det vil gi oss større økonomisk handlefrihet på sikt.

For perioden 2022 til 2025 forutsettes det ikke overført midler mellom drift og investering. Dersom avdragene også holdes innenfor forventet nivå, og man forholder seg til tidligere målsetting om en konstant lånegjeld vil investeringsrammene for planperioden bli slik:

9.2. Investeringsprosjekt 2023- 2026

9.2.1 Investeringer sentraladministrasjonen: IKT INVESTERINGER

Investeringsbudsjettet for 2023 gjelder oppgraderinger som følge av at vi går inn i det nye oppgavefellesskapet på Innherred., men er samtidig kostander knyttet til investeringer i videreutvikling av dagens programvare og investering i nye, sammen med kostnadene for opplæringen knyttet til bruken av disse...For 2023 kan det spesielt nevnes behov for nytt datasystem til biblioteket, og dette alene er beregnet til om lag 100.000 kr

Kommunedirektøren foreslår en bevilgning 0,4 mill. kroner til IKT investeringer i 2022 og som årlig sum for planperioden 0,4 mill. Investeringene ses også i sammenheng med investeringsprosjekt knyttet til velferdsteknologi under Pleie og Omsorg, selv om dette fremmes som eget prosjekt.

Kommunedirektøren fremlegger forslag om bevilgning til utskiftninger i maskinparken og datasystem innen ikt med videre for planperioden med : kr 400.000,-

9.2.2 Investering Pleie og omsorg Velferdsteknologi

Prosjektet knyttet til velferdsteknologi er en måte å effektivisere tjenestene både på sykeheimen og i hjemmetjenestene. Selv om oppgraderingen av sykeheimen medfører at en del av denne teknologien er oppgradert, gjenstår betydelige behov dersom effektiviteten i det nye bygget skal bli tilfredsstillende.

Kommunedirektøren foreslår en årlig bevilgning til velferdsteknologi med: kr 400.000,-

Kjøp av el-biler til bruk i hjemmetjenesten

Kommunen leser i dag fire vanlige dieseldrevne biler til bruk innen Pleie og omsorgstjenesten. For en av disse går leasingperioden ut nå i mars 2023 og for de andre tre er perioden ute i november 2023. Ordningen oppfattes som relativt kostbar, og det er derfor under vurdering alternativer for å kunne gjøre denne rimeligere. Foreløpig er dette tenkt slik at kommunen kjøper ut eventuelt forlenger leasingperioden for en av de firehjulsdrevne diesel bilene de har i dag og erstatter resterende behov med elektrisk drevne biler. Økonomiplanen settes opp med et forslag om å kjøpe disse i 2024. En mer grundig vurdering av behov og spesifisering av kjøretøy vil foreligge før kommunen starter budsjettarbeid for 2024 og anskaffelsen vil da bli innarbeidet ut fra konkrete tilbud. Foreløpig sum er mer ment som et signal i forhold til et fremtidig behov.

9.2.3 Investeringer innenfor Snåsa kirke/Snåsa menighetsråd OPPRUSTING AV KIRKER OG KIRKEGÅRDER

Snåsa kommune har gjennom en årrekke gjort faste bevilgninger knyttet til oppgraderingsbehov for kirkens bygninger samt nødvendige tiltak på kirkegården. Dette har vært bevilgninger knyttet til konkrete tiltak med langsiktig planlegging der avvik aldri har eksistert. Situasjonen er nå er fullstendig endret og behovet for tiltak er relativt uoversiktlig både i forhold til utførelse og i forhold til kostnad. Kommunedirektøren vil derfor ikke på nåværende tidspunkt legge fram forslag om en konkret bevilgning i sitt forslag til budsjett.

Her må prosjekteringen sluttføres og prosjektet helst ha vært ute på anbud før kommunen kan ta stilling i forhold til finansiering. Forslaget blir derfor at menighetsrådet holder kommune orientert om utviklingen i saken og at resultatet av prosjektering drøftes før arbeidet sendes ut på anbud. Andre mindre tiltak knyttet til kirkebygget bør vurderes tatt in i anbudet for reparasjon av taket så langt dette kan ses på som naturlig og kostnadseffektivt. Anbudet må samtidig ha en klausul om vedtak av kommunal delfinansiering før kontrakt kan bli signert.

9.2.4 Investering kommunale eiendommer

Snåsa kommune har i perioden 2019-2021 foretatt betydelige investeringer i form av om- og utbyggingen av sykeheimen og ny flerbrukshall. Det vil i perioden som vi nå går inn i være lite rom for nyinvesteringer. Det er derfor svært lite av prosjekt som settes opp i budsjett for 2022 og for planperioden. Av større prosjekter som er under utredning er oppgradering av kjøkkenet på sykeheimen, og på dette vil det bli fremmet egen sak når forprosjekt er avsluttet og endelig tilbud om utførelse foreligger.

Opprusting av kommunale bygg/enøktiltak.

Utviklingen i energikostnader viser at investeringer i energiøkonomiseringstiltak er i ferd med å bli svært lønnsomme. Samtidig er det også en rekke eiendommer som i mer eller mindre grad trenger oppgradering. Det vil i slike tilfeller naturlig å se disse tiltakene i sammenheng for å få arbeidet utført mer rasjonelt og kostnadseffektivt. Som en god start kan omdisponering av resterende bevilgninger fra prosjekt 7461 Biovarmeanlegg Snåsa skole. Dette er midler som ikke ble anvendt i 2022 på grunn av endring i valg av varmeløsning. Resterende midler pr november 2022 er på kr 1,9 millioner kroner. Ut fra praktiske hensyn og muligheter for egeninnsats fordeles bruken av midlene med jevne beløp over planperiodens lengde. I forhold til prioritering mellom tiltak foreslår kommunedirektøren at dette delegeres til hovedutvalg

Kommunedirektøren foreslår en bevilgning på kr 400.000 pr i hele planperioden for bruk i oppgraderingstiltak/enøktiltak på kommunale bygg

Opprusting av kommunale omsorgsboliger

En stor del av kommunal bygningsmasse av omsorgsboliger begynner å ha store oppgraderingsbehov. En kartlegging av tilstanden på disse tilsier at kostnadsrammen for oppgradering av en bolig vil utgjøre ca. 500.000,- kr. Det forutsettes at det lar seg praktisk gjennomføre med oppgradering av en bolig pr. år, og det ble derfor i forbindelse med budsjett 2022 foreslått et slikt årlig beløp ut planperioden.

Kommunedirektøren foreslår en bevilgning til oppgradering av kommunale omsorgsboliger med ;   kr 500.000,-

Kjøkken Snåsa sykeheim ombygging/restaurering.

Behov knyttet til kjøkken og valg av løsning sammen med tidsplan for eventuell gjennomføring avklares. Snåsa kommune har i 2021 startet arbeide med å avklare behov og kostnadsramme. Det bevilges ikke ytterligere midler før dette arbeidet er sluttført.

9.2.5 Oppgradering av kommunale uteområder og leikeplasser.

Uteområder for skoler og barnehager har over år fått lite vedlikehold slik at en skikkelig oppgradering nå vil være på sin plass. Tiltaket legger vekt på å kunne skape trivsel og stimulere barn og unge til økt uteaktivitet. Tiltaket vil i så måte være godt i tråd med kommuneplan sine målsettinger og vil også kunne gi bidrag til å kunne øke fysisk aktivitet ut fra folkehelseperspektiv. I det tilfelle at midlene strekker til vil også andre grøntanlegg kunne vurderes i forhold til tiltaket. Kommunedirektøren foreslår derfor at det gjøres en bevilgning på 120.000 som fordeles over to år (sesonger) slik at kommunal egeninnsats så langt som mulig kan gjøres gjeldende.

Kommunedirektøren foreslår en bevilgning oppgradering av uteområder og leikeplasser med kr 60.000,- i 2023 og kr 60.000,- i 2024.

9.2.6 Investering i tilknytning til kommunale veier

Investeringer knyttet til vei er klart definert til å gjelde oppgradering og ikke nødvendig vedlikehold for å gjøre disse farbare. Kommunen har tidligere i sine driftsbudsjett forutsatt at en del av kommunale veier blir privatisert i planperioden, dette er nå tatt ut.

Tidligere gjennomgang i forbindelse med driftsbudsjett 2023 for ansvarsområdet 7000 Utvikling viser at samfunnet nå er inne ei «dyrtid» der kostnader, spesielt på anleggskontrakter endres betydelig over relativt kort tid. Kommunedirektøren finner det derfor naturlig å sette større investeringer på vent så lenge situasjonen ikke her helt prekær. Det fremmes derfor ikke forslag om betydelige oppgradering av kommunale veier i neste års budsjett.

9.2.6 Investering i tilknytning til VAR området

Dette er investeringer der kostnadene i sin helhet skal dekkes inn over gebyrsystemet ved avskrivninger på driftsbudsjettet. Gebyrforskriften gir også adgang til å justere opp gebyr en tid i forkant av at investeringer fysisk blir utført og sikrer med dette fornying av VA anleggene med en noe jevnere prisutvikling. Kommunedirektøren foreslår derfor en fast årlig bevilgning til utskifting av røranlegg og oppgradering/utbygging av høydebasseng i tilknytning til Vest Snåsa vannverk på en million kroner.

9.2.7 Startlån 2023

Snåsa kommune registrerer mot slutten av 2022 økt pågang etter startlån, samtidig ser Kommunedirektøren at enkelte leietakere i kommunale boliger kan være tjent med å kjøpe fremfor leie i fremtiden. Kommunedirektøren foreslår derfor å øke utlånsrammen for startlån fra Snåsas kommune til 2 millioner kroner i 2023 og med en tilsvarende videreføring ut planperioden.

9.2.8 Behov for styrking av egenkapital i KLP

Pensjonsselskapet KLP har behov for økt egenkapital i takt med at selskapet vokser. Økte egenkapital hentes inn fra selskapets eiere i forhold til eierandel. Forventet andel knyttet til

Snåsa kommunes sin eierdel er for 2023 på ca. 650.000,- Denne delen av kommunes investeringsbudsjett kan ikke finansieres med lån.

9.3. Bevilgningsoversikt investering

Investeringsbudsjett 2023, økonomiplan 2023-26

§5-5. Bevilgningsoversikt investering						
Tall i 1000 kroner	R-2021	RB- 2022	Budsjett 2023	Ø-plan 2024	Ø-plan 2025	Ø-plan 2026
Investeringer i anleggsmidler	42 331	12 736	2 760	3 260	2 700	2 700
Tilskudd til andres investeringer	-	739	-	0	-	-
Kjøp av aksjer og andeler	558	650	650	650	650	650
Utlån av egne midler	-	-	-	-	-	-
Avdrag på lån	46 278	-	-	-	-	-
Sum investeringsutgifter	89 166	14 125	3 410	3 910	3 350	3 350
Kompensasjon mva	-8 368	-500	-200	-200	-200	-200
Tilskudd fra andre	-46 278	-	-	0	-	-
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-258	-	-	0	-	-
Mottatt avdrag	-	-	-	0	-	-
Bruk av lånemidler	-34 262	-13 625	-3 210	-3 710	-3 150	-3 150
Sum investeringsinntekter	-89 166	-14 125	-3 410	-3 910	-3 350	-3 350
Videreutlån	780	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Bruk av lån til videreutlån	-780	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Avdrag på lån til videreutlån	646	500	600	600	600	600
Mottatt avdrag på videreutlån	-646	-500	-600	-600	-600	-600
Netto utgift videreutlån	-	-	-	-	-	-
Overført fra driftsregnskapet	-	-	-	0	-	-
Netto avset,/bruk bundne inv.fond	-	-	-	0	-	-
Netto avsatt/bruk frie inv. fond	-	-	-	0	-	-
Dekning av tidligere års udekket	-	-	-	0	-	-
Sum overføringer og netto fond	-	-	-	-	-	-
Udekket / Udisponert	-0	-	-	-	-	-

Låneopptak:

Budsjettforslaget leges opp til en streng justis i forhold til å begrense investeringer og få kommunens lånegjeld ned mot et mer håndterbart nivå. Samtidig er det relativt stor sikkerhet om at to betydelige investeringsprosjekt som ligger i startgropa vil bli gjennomført i perioden. Usikkerheten er når, og til hvilken kostnad. Disse to prosjektene er reparasjon av takkonstruksjonen til Snåsa kirke og bygging av nytt kjøkken på sykeheimen. Det er også samtidig også store behov for å gjøre enkelte oppgraderinger innenfor det kommunale vegnettet. Argumentene for å utsette disse investeringene noe er begrunnet i to konkrete forhold:

- Lånegjelda må ned.

Sterk økning i gjeld sammen med stor økning i renter og samtidig nedgang i folketall er en dårlig kombinasjon. Samtidig vil demografiske utfordringer øke kostnadene innen helse, pleie og omsorgssektoren. Jo mer penger som går til rentekostnader, jo mindre blir det igjen til tjenesteproduksjon.

- Økonomiske konjunkturer, og usikkerheten til utviklingen i disse.

En stor del av renteøkningen skyldes press i økonomien som gir seg utslag i høy prisvekst. Et byggeprosjekt planlagt i dag vil derfor atter all sannsynlighet ha en helt annen kostnad om noen måneder. Det er stor usikkerhet hvor lenge dette kommer til å vare og de ulike bransjene vil derfor nå legge inn betydelige buffer mot kostnadsvekst i byggeperioden. I et slikt scenario kan noe utsettelse av planlagte prosjekter være på sin plass. Unntakene vil være om de i utgangspunktet uansett vil være ekstremt lønnsomme, eller om de er absolutt påkrevet ut fra andre hensyn.

Samlet lånebehov for å finansiere kommunes investeringer i 2023 er på kr 3,2 millioner. I tillegg kommer Startlån gjennom husbanken sin ordning 2 millioner kroner, slik at samlet lånebehov kommer på 5,2 millioner kroner.

9.4. Bevilgningsoversikt investering pr prosjekt

§5-4. Bevilgningsoversikt investering							
Budsjett til fordeling pr prosjekt							
Tall i 1000 kroner		R- 2021	RB- 2022	B-2023	Ø-2024	Ø-2025	Ø-2026
Prosjekt							
7436	Møbler sykeheimen	591	-	-	-	-	-
	Kjøp av biler til hjemmetjenesten			-	500	-	-
7461	Biovarme Snåsa skole	18	1 982	-	-	-	-
7496	Kjøkken Snåsa Helsehus	-	300	-	-	-	-
7488	Tilbygg sykeheim fase 3	23 470	-	-	-	-	-
7510	Flerbrukshall	15 297	-	-	-	-	-
7530	Oppgraderingsplan Snåsa menighetsråd	192	739	-	-	-	-
7531	Vannforsyning Vest Snåsa vannverk	97	1 103	1 000	1 000	1 000	1 000
7540	IKT - investeringer	505	395	400	400	400	400
7544	Kjøp av tomt	355	-	-	-	-	-
7555	Eiendomsarkivet	454	-	-	-	-	-
7561	Avløpsanlegg på Vegset	45	7 055	-	-	-	-
7570	Velferdsteknologi	329	381	400	400	400	400
7571	Sisterne Nordsia	112	-	-	-	-	-
7573	Diginn	865	-	-	-	-	-
7582	Ballbinge	-	1 020	-	-	-	-
7583	Oppgradering omsorgsboliger	-	500	500	500	500	500
	Oppgradering og enøktiltak kommunal	-	-	400	400	400	400
	Oppgradering uteområder/leikeplasser	-	-	60	60	-	-
7104	Egenkapital KLP	558	650	650	650	650	650
	SUM investeringer anlegg og aksjer	42 888	14 125	3 410	3 910	3 350	3 350
7901	Videreutlån startlån	780	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000

10.BRUK AV DISPOSISJONSFOND I BUDSJETT 2023 - 2026.

Den konkrete målsettingen er at kommunen over tid skal ha minimum 7% av brutto driftsinntekt stående på disposisjonsfond.

Utviklingen på disposisjonsfond har i perioden 2015 til 2021 vært som vist i tabell.

	Disposisjonsfond + mindreforbruk						
(i 1000 kr)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Samlet beholdning	15 667	20 274	19 931	18 985	22 932	24 999	36 656
Måltall (% av driftsinntekt)	7,55 %	9,27 %	8,74 %	8,55 %	9,82 %	11,20 %	14,61 %

Snåsa kommune har i sitt opprinnelige budsjett for 2020 disponert vel 2,5 millioner fra disposisjonsfond, denne summen ble økt med 335 tusen i forbindelse med regulering 2. tertial. Det er videre budsjettert med bruk av fond nå i budsjett 2021 med 1,9 millioner kroner. Resultatet for Snåsa kommune i 2020 og 2021 var et overskudd, og disponeringene ble derfor regnskapsmessig fjernet. Samtidig er også overskuddet fra disse årene langt på veg avsatt slik at beholdningen pr 01.01,2022 er på til sammen 36,7 millioner kroner. I forhold til omdisponering internt mellom fond utgjør «disposisjonsfond flyktninger», og utgjør ca. 1,6 millioner kroner. Det gamle fondet vil således være oppbrukt innen utgangen av 2023.